

Šumarski list.

Br. 3. U ZAGREBU, 1. ožujka 1892. God. XVI.

Trigonometrička kružna mjerača za visine* kao najpraktičniji stroj za mjerenje visina od stabala, obreten po kot. šumaru Miji Kriškoviću.

Piše Mijo Krišković.

Do sad su rabljene u šumarstvu razne mjerače za visine, konstruirane po zasadah o sličnosti trokuta, te su reč bi dosta točno pokazivale visinu stabala, ako nije bila prevelika; nu za odčitavanje ili mjerenje velikih visina nebi se moglo potrebito razdielenje za mjerenje na takovih strojevih staviti, osim ako bi se takovi strojevi napravili suviše veliki, uslied toga bili bi i nepraktični.

Jedna nepraktičnost dosadanih strojeva za mjerenje visina sastoji se i u tomu, što se visina stabla nikad direktno odčitati nije mogla, već indirektno, a takovim odčitanjem učinjene su uz najveću opreznost dosta krupne pogriješke.

Ja sam sastavio stroj za mjerenje visina u obće i to ne na temelju zasada o sličnosti trokuta, nego na temelju funkcija trigonometričkih. — Da vidimo.

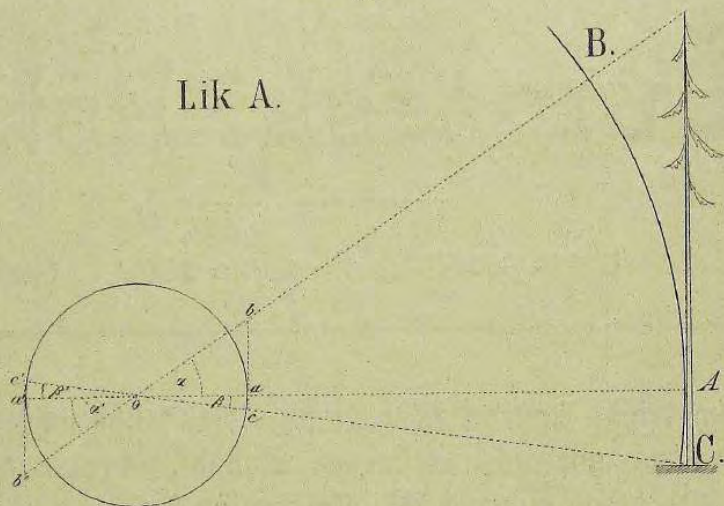
Ako si pomislimo krug do samoga stabla, a stablo kao okomicu na kraju radiusa: to je stablo tangentna kuta, koga pravi radius ili vodoravna visura na stablo sa visurom od oka prama vrhu stabla ili secantom istoga kuta. Visina stabla vodoravne visure prama vrhu odnosno prama stablu jest $\pm$ tangenta, a visure od oka prama vrhu i prama podanku jesu opet secante istoga kuta.

Ako se visure produže natrag (vidi lik A.) i prosjeku sa središta krugom, a u prosječištu radiusa povuku okomice gore i dole, onda dobijemo četiri jednake tangente.

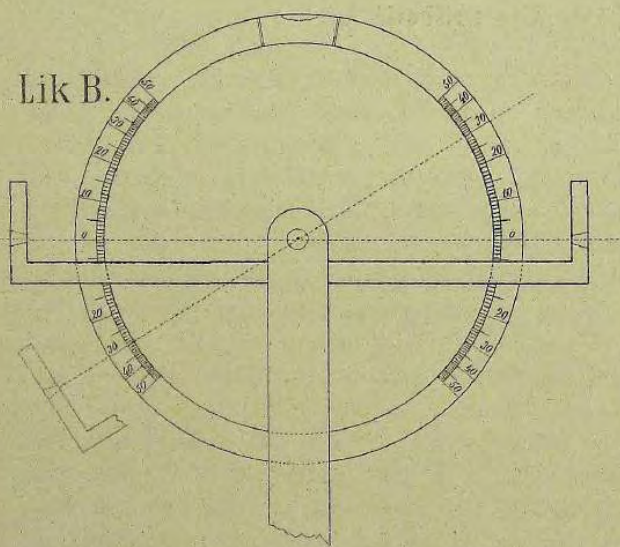
Ako si sad predstavimo od središta kruga O pravac vodoravni do stabla, koji je razdieljen u jednake dielove, a kroz svako ovakovo djeliste još iz za-

* Mi smo po obretniku i piscu rabljeni naziv „visinomjer“ (Höhemesser) zamjenili sa nazivom „mjerača za visine“, jer je potonji naziv bolji prema duhu našega jezika i jer se kaže „mjerački stol, mjerački lanac, mjeračina“ i t. d.

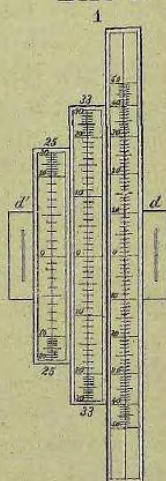
Lik A.

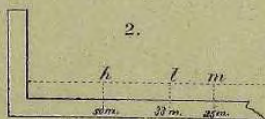
Lik B.

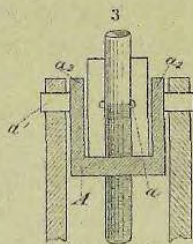
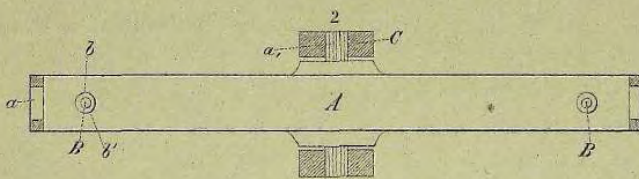
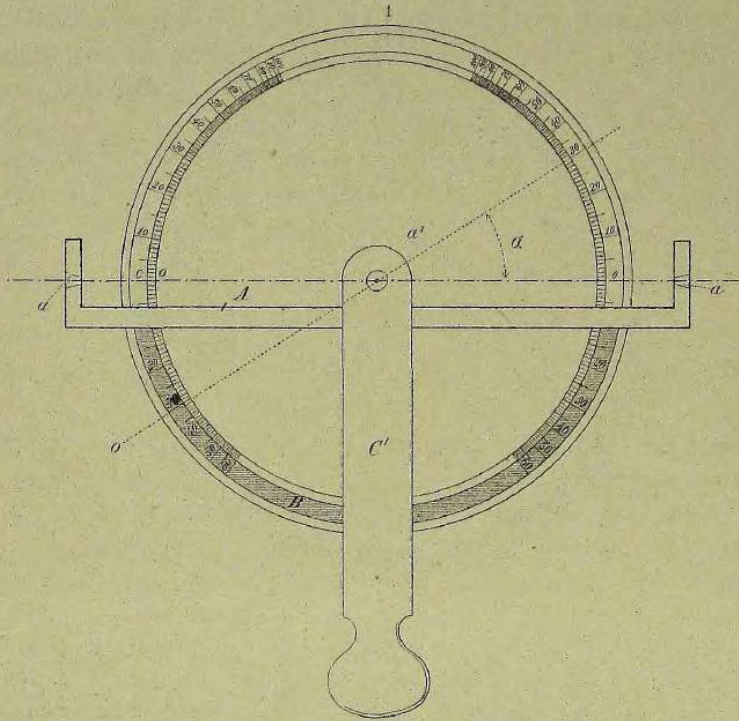
Lik C.

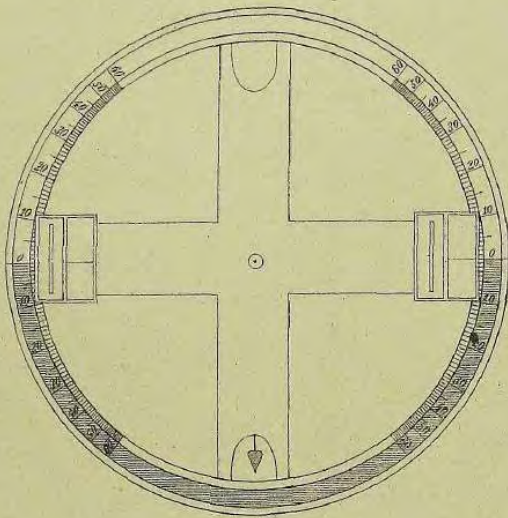
2.

Lik E.

Lik D.

jedničkoga središta O orisan krug, a jedan takav dio da predstavlja pravac Oa : to ćemo, ako se postavi u svakom takovom djelištu okomica t. j. tangenta, odtud viditi, da tangente postepeno rastu, a svaka imade onu vrijednost, na kojem se djelištu nalazi.

Ako na pr. visina iz središta kroz 45° točno pada na vrh stabla, onda je visina stabla jednaka: udaljenosti stabla od središta kruga.

Kod mjerenja visine mora se znati udaljenost od stabla, a ova mora biti višekratnik radiusa stroja.

Buduć je $ab = a'b'$, $ac = a'c'$ zatim

$$ab \operatorname{tang} \alpha = AB \operatorname{tang} \alpha,$$

$$ac \operatorname{tang} \beta = AC \operatorname{tang} \beta,$$

$$\text{to je } a'b' \operatorname{tang} \alpha' = AB \operatorname{tang} \alpha$$

$$a'c' \operatorname{tang} \beta' = AC \operatorname{tang} \beta,$$

te je $a'b' = AB$ i $a'c' = AC$, budući obe tangente jednaku brojevnu vrijednost imaju. To će reći: visinu stabla mogu odčitati na pravcu $a'b'c'$, ako bi se skala na tih pravcima postavila; nu budući da tangente do 90° postaju ∞ velike, to se velike visine nebi odčitati mogle ili bi stroj morao biti veoma velik, a tim bi bio i nepraktičan.

Da tomu zlu doskočim, prenesao sam na mojemu stroju vrijednost tangente na periferiju kruga, a usljed toga moguće je svaku visinu i nizinu odčitati odnosno svaku visinu i nizinu izmjeriti, ako se kroz središte kruga povuče pomičan diopter.

Prema tomu bio bi prvobitan stroj podoban onako, kako ga lik B. predložuje.

Prije mjerenja ima se postaviti onaj, koji mjeri, u onu udaljenost, koja odgovara radiusu kruga. Zatim se povuče horisontalna visura, a diopter ima se postaviti u smjeru $O-O$, a da se horizontalna visura povući može, mora krug ili stroj nepomično stajati i pomoću libele vodoravno. Prema tomu morao bi doći stroj na štativ ili štap.

Čim se shvati vodoravna visura, onda se krene diopterom prama vrhu stabla i odčita se visina u četvrtoj četvrti kruga. Zatim se visira prama dnu stabla i odčita u prvoj četvrti kruga, te se oba odčitavanja sbroje, a ovakav sbroj daje podpunu visinu stabla.

Takav stroj može se sastaviti i za više udaljenosti na pr. za udaljenost od 50 mt., 33 met. i 25 met., kako se to iz lika C vidi. Šiljci hlm pokazuju u odnosnih krugovih stroja onaj broj, koji naznačuje visinu stabla. Diopter d , stoji onda učvršćen na zajedničkom središtu uz ploštinu najmanjeg kruga. Stroj može biti iz drva, samo okov osi i diopter mora biti od kovi.

Takav stroj ima pred dosadanjimi strojevi iste vrsti tu prednost, što se neposredno može visina odčitati na tablicah, koje okomito prama oku stoje, dočim se poteškoća tog stroja sastoji samo u tom, što stroj mora horisontalno stajati dotle, dok se visina odčita, a to je prostom rukom dosta tegotno polučiti, te se za točno mjerenje mora stroj postaviti na štativ ili štap i pomoću libele u vodoravan položaj staviti.

Da i ovu poteškoću odklonim, usavršio sam stroj tako, da se posve lako prostom rukom držati i visina stabla odčitati može.

Poznato je, da voda odnosno tekućina svoj položaj ne mienja u čaši, ako se čaša i nagne. Ona stoji uvijek horisontalno. Voda odnosno i tekućina pokazivati će dakle ne samo horisontalnost, nego i visinu stabla.

Ako si pomislimo plosnatu posudu u promjeru od 2 dm. jednako plosnatu, a 1 cm. široku, te na jednom kraju otvorenu i do središta vodom naliveu, a osim toga, ako još na krajne točke diametra, gdje ne dosiže voda, postavimo ništice i od ništica gore i dole škalu: to nam sama ta posuda pred-očuje najtočniji stroj za mjerenje visina. Ako kroz diopter zurimo do vrh stabla, onda će nam tekućina u prvoj četvrti kruga na stroju pokazati visinu stabla posve točno.

Pošto je $r = 100$ mm., to će nam stroj u odaljenosti od 100 mt. na pr. u $26^{\circ} 35'$ pokazati visinu od 50 m., a to će nam dotična skala razjasniti.

Od ništica gore i dole do 90° podielio sam svaku četvrt na razdjelke, koji predstavljaju metre, jer za vertikalno mjerenje ne treba više od 90° , buduć tangenta kod 90° jest jednaka ∞ .

Isto ću polučiti i onda, ako uzmem posudu, koja je slična kotaču i ako ju do diametra nalijem vodom, te postavim jednaku škalu.

Za moj stroj za mjerenje visine uzeo sam ciev od stakla, koja je savinuta u okrug od povoljna diametra.

Ta ciev naliže se bojadisanom tekućinom, koja je neodvisna od temperature, do diametra, ali se prije mora izsisati vazduh, a tad se pričvrsti oko kovnatog okruga, na kojem su prilipljene ili urezane skale, kako je o tom gore rečeno.

U ništicach učvrsti se okular i objektiv dioptera ili se učvrsti sa krugom linealni diopter, koji se zajedno sa krugom kretati ima. (Vidi lik D.).

Lik E. pokazuje nam gotov stroj, kakav sam ja obreo. Na tom stroju čita se visina uvijek na onom dielu, do kojega tekućina stane.

I ovaj stroj može biti sastavljen od više okruga, kako to lik C. pokazuje. Takav stroj može se upriličiti s najvećimi i s najmanjimi dimenzijama uz diopter d .

Obične dimensije stroja jesu od polumjera 100 mm., 50 mm., 33 mm. i 25 mm., a ti brojevi predstavljaju nam podjednno i udaljenost od stanovitog predmeta.

Ovi brojevi pokazuju posve točno visine predmeta. Za običnu porabu od 100 mm. radiusa bio bi stroj prevelik, ali na temelju toga sastavljeni su oni ostali strojevi.

Stroj sa $r = 25$ m. velik je kao obična žepna ura, te će se konstruirati tako, da bude u obliku ure i da bude ne samo posve točna mjerača za visine, nego podjednno i ura i busola sa diopterom, što će biti praktično za svakoga. Za šumarske uredе izraditi će se strojevi u svih ostalih dimenzijah.

Ovakav stroj može se svom sigurnošću upotrebiti i za niveliranje.

Sad ću još protumačiti i razdieljenje š kale (ljestvice).

Ako je $r = 10$ mm., onda arcusu od 1 mm. pripada kut od $0^{\circ} 35'$, a 1 mm. predstavlja nam u tom slučaju 1 m., kako je to gore rečeno. Ako dakle luk kruga, kojemu je $r = 100$ mm. na početku do 45° razdielimo po 1 m., onda će nam svaki milimetar predstavljati 1 m. visine u naravi.

Kasnje nam 1 mm. ne predstavlja jedan metar, nego više metara, dapače i više stotina metara. Da se to izviestnije znade i točnije razdieljenje vidi, to sam škalu razdielio prema tomu, kako zahtievaju odnosne tangente na periferiji kruga od 10° do 10° odnosno od 5° do 5° . Stroj će osim razdielenja u metre imati i obično razdieljenje u stupnjeve do 90° .

Š k a l a.

U s t u p n j u	Prema radiusu stroja od milimetara			
	100	50	33	25
	jesu ubilježeni razdieli u metrih			
5° 45'	10	5	—	—
11° 20'	20	10	—	5
16° 45'	30	15	10	—
21° 50'	40	20	—	10
26° 35'	50	25	—	—
31°	60	30	20	15
35° 70'	70	35	—	—
38° 40'	80	40	—	20
42°	90	45	30	—
45°	100	50	33.33	25
47° 45'	110	55	—	—
50° 15'	120	60	40	30
52° 25'	130	65	—	—
54° 25'	140	70	—	35
56° 20'	150	75	50	—
58°	160	80	—	40
59° 35'	170	85	—	—
61°	180	90	60	45
62° 15'	190	95	—	50
63° 30'	200	100	—	—
64° 35'	—	—	70	—
67° 25'	—	—	80	60
68° 15'	250	125	—	—
69° 45'	—	—	90	—
70° 25'	—	—	—	70
71° 35'	300	150	100	—
72° 40'	—	—	—	80
74° 05'	350	175	—	—
74° 30'	—	—	—	90
76°	400	200	—	100
77° 30'	450	—	150	—
78° 45'	500	250	—	—
80° 35'	600	300	200	150
81° 55'	700	—	—	—
82° 55'	800	400	—	200
83° 40'	900	—	300	—
84° 15'	1000	500	—	—
85° 15'	—	—	400	300
86° 15'	1500	—	500	—
86° 25'	—	—	—	400
87° 10'	2000	1000	—	500
88° 05'	3000	—	1000	—
88° 35'	4000	2000	—	1000
88° 55'	5000	—	—	—
89° 25'	100.000	50.000	33.333	25.000
90°	∞	∞	∞	∞

Iz pregleda ove škele vidi se, da broj udaljenosti r pada u 45° , a to će reći: ako se vrh stabla vidi kroz 45° , onda je visina stabla jednaka udaljenosti od stabla do sredine stroja, jer $\tan 45^\circ = 1$ t. j. radiusu.

Prema ovomu mogao bi se svaki okrug, koji je providjen stupnjevi, upotrebiti za mjeraču visine, a može se i škala postaviti barem do 45° , ako se od 0° — 45° razdieli u svakoj četvrti sa brojem milimetara, koje četvrti r kruga čine. Daljnji razdielci mogu se učiniti samo proračunanjem, kako je u gornjem pregledu škele naznačeno.

U ostalom može se dogoditi, da se sa strojem ne može stati uprav na onu udaljenost, koju r predstavlja, nego bliže ili dalje. U tom slučaju ima se od odčitnog broja metara uzeti manje onda, ako se približujemo stablu.

Ako smo se udaljili odnosno približili za $\frac{1}{8}$ udaljenosti, onda se ima $\frac{1}{10}$ od odčitavanja odbiti odnosno pribrojiti.

Ako smo se udaljili odnosno približili za $\frac{1}{4}$ udaljenosti, onda se ima $\frac{2}{10}$ od odčitavanja odbiti odnosno pribrojiti.

Ako smo se udaljili odnosno približili za $\frac{1}{2}$ udaljenosti, onda se ima $\frac{3}{10}$ od odčitavanja odbiti odnosno pribrojiti.

Ako smo se udaljili odnosno približili za 1 udaljenosti, onda se ima $\frac{4}{10}$ od odčitavanja odbiti odnosno pribrojiti.

Da se to obračunavanje udaljenosti prištedi, upotrebi se stroj, koji imade krugova za tri udaljenosti, pak se onda udaljenost stabla prama stroju promieniti može.

Ja sam za ovaj stroj zatražio patenat, te sam ga dao kod jedne od najboljih tvornica u Beču izraditi. Cienu ću mu posve umjerenu ustanoviti u svrhu, da ga može svaki pojedini šumski ured i svaki šumar nabaviti.

III.* Ustrojstvo imovnih obćina u bivšoj hrvat.-slavon. vojnoj Krajini.

Piše Mijo Vrbanić, kr. vlad. šumarski nadzornik.

I.

Jedna velevažna uredba uvedena je u bivšoj hrvat.-slavon. vojnoj Krajini ustrojem imovnih obćina u smislu zakona od 15. lipnja 1873. Tim se je naime stvorila zajednica za svaku bivšu krajišku pukovniju svih područnih političkih obćina kao cjelina, kao moralna korporacija, u svrhu zastupanja zajedničkih interesa žiteljstva odnosno pukovnije glede uprave i gospodarenja putem diobe dotičnoj krajiškoj pukovnji u vlasništvo pripadših lugova, šuma i inoga šumskoga tla.

* Vidi opazku uredništva na strani 24. broja 1.

Prije nego li se upustimo u поблиže razglabanje naše razprave, imamo ovdje navesti, kojim povodom i s kojih glavnih motiva su krajiške imovne občine postale?

U bivšoj vojnoj Krajini bile su šume i sva šumska zemljišta svojinom vojnoga krajiškog erara.

Već godine 1871. bijahu poprimita shodna sredstva, da se zakonitim putem odkupe prava na drvlje, pašu i uživanje šumskih proizvoda, koja imadju krajiški stanovnici u erarijalnih šumah, ležećih u bivšoj vojnoj Krajini.

To je bila naime uzvišena intencija Njegova cesar. i kralj. apoštolskoga Veličanstva, našega premilostivnoga kralja, da se svim krajiškim obiteljim i občinam šumskim zakonom od 3. veljače 1860. u savezu s izdanim pravilnikom za šumsku službu za krajiško područje zajamčena prava na drvo, pašu i druge, bud kojeg imena užitke, iz krajiških erarijalnih šuma izluče odgovarajući dielovi šuma i šumskoga tla, ter da se takova njima u samostalnu upravu predadu.

Prava uživanja, kojim bijahu obterećene krajiško-erarijalne šume prije odkupa šumskih služnosti, protezahu se na :

- a) dužnost davati oblastim za sve erarijalne gradjevine u krajiškom obsegu potrebito drvo za gradju, u koliko naime u tu svrhu stajaše prikladna materijala na raspolaganje;
- b) dužnost davati potrebito gradjevno i tvorivo drvo krajiškim mjestnim, crkvenim i školskim občinam za gradjevine svake vrsti;
- c) dužnost podmirivanja celokupne potrebštine ogrievnih drva u erarijalne i občinske svrhe; te napokon na
- d) pravo krajiških žitelja na besplatno dobivanje drva za gradju i ogriev u svrhu namirenja kućnih potrebština, na pašu i žirovinu za vlastitu stoku, nakon predhodnoga popisa marve, u otvorenih šumah; pravo izvažati ležeća drva; pravo sjeći drva za manje kućne potrebštine iz bukovih i nuzgrednih porastlina uz naročito propisno izdanu doznačnicu izvan sječne dobe prema ustanovam šumskoga zakona; pravo pobirati žir, bukvicu i kesten u svrhu pokrića potrebština za vlastitu stoku prema propisom šumskoga zakona, ter pravo sakupljati paprad izvan zabrana i stelju od lišća i brsti u onoj množini, u koliko je to dopustivo prema ustanovam §§. 11. i 12. šumskoga zakona.

Izlučenje ili odkup prednavedenih prava šumskih služnosti bje zakonom od 8. lipnja 1871. odredjen tako, da se krajiškim žiteljem i občinam izluči i u podpuno pravo vlasništva preda polovica iz obsega onih erarijalnih šuma, u kojih su imali pravo ušumljenja, a da druga polovica ima ostati izključivo pravo vlasništva države.

Provedba izlučenja šumskih služnosti bje povjerena središnjemu povjerenstvu pod neposrednom upravom c. kr. glavnoga zapovjedništva, kao bivše krajiške zemaljske upravne oblasti.

Pod upravom i nadzorom ovoga povjerenstva poslovala su u svakoj bivšoj krajiškoj pukovnji mjestna povjerenstva, koja su sastojala iz jednoga štopskoga častnika krajiške uprave, jednoga sudbenoga častnika i jednoga šumarskoga činovnika, zatim iz četiri izaslanika, izabrana po pukovnijskom zastupstvu.

Dioba šumâ preduzimala se je izmedju države i celokupnosti svake pukovnijske občine. Daljnja razdjelba šumâ i šumskoga tla po mjestih i občinah pukovnijskim občinam pripadajućega diela, isto tako i način i mjera, kako i koliko ga imaju ili pukovnijske občine u istinu, ili mjestne občine prema svojem dielu, ili pako na to ovlaštene krajiške zadruge ili pojedini mjestni žitelji uživati, bje prepušteno uz sudjelovanje oblasti postavljenim zastupstvom krajiških pukovnijskih, kao lih občinski posao.

Kod izlučenja šuma i šumskoga tla uzeo se je obzir u smislu ustanova zakona od 8. lipnja 1871. o odkupu šumskih služnosti u glavnom na arondiranje diela, pripadajućeg državi, a nadalje u koliko moguće nastojalo se, da se i onaj dio šumâ, koji bi imao pripasti skupnosti ciele pukovnijske občine, bude tako izlučen, da se zajedničko namirenje potrebstina na drvu i inih šumskih užitaka pojedinim mjestim što trajnije u blizini osigura, ili da se usljed odkupa prava služnosti pripadajući šumski dielovi čim bliže za svako mjesto izluče. Imenito pako moralo se je pri diobi za tim ići, da se vrijednost šumskih dielova, izlučenih za pojedinu pukovniju, zaista na polovicu prebija s dielom, koji je pripao državi.

Mjestna povjerenstva za odkup prava šumskih služnosti imala su u smislu ustanova posebnoga naputka, izdana s previšnjega mjesta zakonom od 8. lipnja 1871. preduzimati mjestne izvide, ter uvaživ pri tom sve moguće okolnosti, sastaviti diobnu osnovu za svaku pojedinu pukovniju, a dalje istu predlagati središnjem povjerenstvu na daljnju razpravu.

Na takove diobne osnove, koje su svestrano točno izpitane i eventualno prije izpravljene, izdalo je središnje povjerenstvo za odkup šumskih služnosti diobnu odluku, koja je sa svimi k razpravi spadajućimi prilozi priobćena u posebnoj sjednici pukovnijsko-občinskom zastupstvu, koje je nakon točnoga pretresivanja i proučenja celoga operata dalje razpravljalo o tom, da li se ima odnosno operat u celosti prihvatiti, ili pako u nekih dielovih preinačiti?

Čim je pukovnijsko-občinsko zastupstvo prihvatilo diobnu odluku središnjega povjerenstva, bude o tom činu sastavljen zapisnik, te zatim ciele diobni operat predložen na konačno odobrenje c. k. glavnom zapovjedništvu u Zagrebu, kao krajiškoj zemaljskoj upravnoj oblasti za bivšu vojnu Krajinu.

Troškove, nastavše oko provedbe izlučenja šumskih dužnosti do dobrovoljne nagode, odnosno do prihvata diobne odluke, nosila je sama država.

Razprava o odkupu prava šumskih služnosti započela je već god. 1872. najprije u slavonskih predjelih, ter se redomice po pojedinim pukovnijah provadjala tako, da je bivša lička krajiška pukovnija god. 1880 kao zadnja na red došla, i tim bude u roku od osam godina taj veoma važan rād za ciele bivše krajiško područje dovršen.

II.

Usljed prednavedenih razprava bje odmah nužno, da zemaljska upravna oblast shodno odredi u svrhu primanja, ter sbog uprave i umnoga gospodarenja šuma i šumskoga tla, koje je pripalo odkupom prava šumskih služnosti krajiških žitelja, prema ustanovam zakona od 8. lipnja 1871., u vlastništvo pukovnijskim obćinama. To je sbilja i učinjeno zakonom od 15. lipnja 1873. o imovnih obćinah u hrv.-slav. vojnoj Krajini. Ovim zakonom bje odredjeno, da imadu sačinjavati sve mjestne obćine, spadajuće do sada u teritorij jedne krajiške pukovnije, jednu posebnu samostalnu imovnu obćinu, koja da zastupa njih sve i sav njihov imetak. Vrhovno pravo nadzora nad ukupnom upravom imovnih obćina pridržala si je država, a vršilo ga je glavno zapovjedništvo, kao krajiška zemaljska upravna oblast, po vladinom povjereniku. Tako se ustrojiše sljedeće imovne obćine:

1. Lička imovna obćina sa sjedištem u Gospiću. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 18. rujna 1880. 89.707.⁰⁶ rali šume i inih šumskih zemljišta u novč. vrijednosti od 5,772.513.⁸⁸ for. Odnosna diobna odluka nije još konačno do sada potvrđjena, jer se vodi razprava glede namaknuća novčanih sredstava za njezino uzdržavanje, buduć spada u kategoriju pasivnih imovnih obćina u smislu § 21. ces. i kr. naredbe od 15. srpnja 1881. glede sjedinjenja hrv.-slavon. krajiškoga područja s kraljevinom Hrvatskom i Slavonijom.

2. Otočka imovna obćina sa sjedištem u Otočcu. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 9. rujna 1879. 137.658.⁵⁵ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 14,253.111.⁷² for.

3. Ogulinska imovna obćina sa sjedištem u Ogulinu. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 15. kolovoza 1878. 105.173.⁸¹ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 18,954.306.¹⁹ for.

4. Slunjska imovna obćina sa sjedištem u Rakovcu kraj Karlovca. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 16. srpnja 1874. 27.846.⁵⁰ rali šume i inih šumskih zemljišta u novč. vrijednosti od 2,296.673.⁸³ for. Ova imovna obćina spada u kategoriju pasivnih imovnih obćina, ter još teče razprava glede namaknuća manjkajućih joj novčanih sredstava za njezino uzdržavanje (§. 21. ces. i kr. naredbe od 15. srpnja 1881).

5. I. banska imovna obćina sa sjedištem u Glini. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 15. ožujka 1874. — 25.249.³⁵⁸ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 3,778.728.⁵² for. I ova imovna obćina spada u kategoriju pasivnih imovnih obćina, a glede nje valja ista primjetba, kao i za slunjsku imovnu obćinu.

6. II. banska imovna obćina sa sjedištem u Petrinji. Ista je dobila u svoje vlastništvo na temelju diobne odluke od 22. siečnja 1874. 39.878.⁷⁸ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 4,221.013.⁶⁰ for.

Ova imovna občina je takodjer pasivna, ter i za nju valja ista primjetba kao i za slunjsku imovnu občinu.

7. Križevačka imovna občina sa sjedištem u Belovaru. Ista je dobila u svoje vlasništvo na temelju diobne odluke od 14. srpnja 1874. 51.730.⁴³ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 5,415.990.⁷⁸ for.

8. Gjurjevačka imovna občina sa sjedištem u Belovaru. Ista je dobila u svoje vlasništvo na temelju diobne odluke od 1. ožujka 1874. — 77.295.⁴³ rali šume i inih šumskih zemljišta u novč. vrijednosti 9,878.575.⁴⁸ f.

9. Gradiška imovna občina sa sjedištem u Novogradiški. Ista je dobila u svoje vlasništvo na temelju diobne odluke od 7. studenoga 1873. — 58.349.⁴⁵ rali šume i inih šum. zemljišta u novč. vrijednosti od 7,628.951.¹⁴ f.

10. Brodska imovna občina sa sjedištem u Vinkovcih. Ista je dobila u svoje vlasništvo na temelju diobne odluke od 23. rujna 1873. — 74.036.⁴³ rali šume i inih šumskih zemljišta u novč. vrijednosti od 36,065.894.²³ for. i

11. Petrovaradinska imovna občina sa sjedištem u Mitrovici. Ista je dobila u svoje vlasništvo na temelju diobne odluke od 1. ožujka 1874. — 64.997.⁴² rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 20,254.692.⁹⁷ novč.

Opaža se, da je usljed diobne nagode, sklopljene medju II. banskom imovnom občinom i medju političkom občinom Novi Sisak, izlučen potonjoj obćini prema diobnoj odluci pripadajući dio šumâ iz obsega II. banske imovne obćine u svrhu ustrojenja samostalne

12. Novosisačke imovne obćine sa sjedištem u Sisku u površini od 508.⁵⁴ rali šume i inih šumskih zemljišta u novč. vrijednosti od 44.093.⁹¹ f.

Nadalje su u smislu zakona od 20. srpnja 1875. o uzpostavi žumberačke imovne obćine pripadajući šumski dielovi izlućeni iz saveza slunjske imovne obćine u svrhu ustrojenja samostalne žumberačke imovne obćine, koja se je dalje u smislu §. 4. zakona od 8. lipnja 1871. o odkupu prava šumskih služnosti na temelju zaključka zastupstva iste imovne obćine podielila medju političke obćine Sošice i Kalje. Prema toj diobi dobila je obćina Sošice 2.156.⁰⁸ rali u vrijednosti od 144.792.⁸⁰ for, a obćina Kalje 1.031.⁸⁸ rali u vrijednosti od 115.684.⁹⁷ for. šume i inoga šumskoga zemljišta.

Iz gornjih podataka razabire se, da su imovne obćine prigodom odkupa prava šumskih služnosti iz krajiško-erarialnih šuma dobile u svoje vlasništvo ukupno 751.932.⁹⁵ rali šume i inih šumskih zemljišta u novčanoj vrijednosti od 128,521.452.³⁴ for.

III.

Ćim su diobne odluke središnjega povjerenstva za odkup prava šumskih služnosti pravomoćne postale, bijahu provedenjem zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih obćinah shodne odredbe izdane od vrhovne zemaljske upravne oblasti u svrhu konstituiranja zastupstva imovne obćine za svaku pojedinu imovnu obćinu, na koje zastupstvo prešao je djelokrug pukovnijskoga zastupstva.

Zastupstvo imovne občine sastavilo se je iz poslanika, izabranih u smislu občinskoga reda od 8. lipnja 1871. od občinskih zastupnika svake mjestne občine, spadajuće k imovnoj občini tako, da zastupnici mjestnih občina biraju iz svoje sredine absolutnom većinom glasova prema broju stanovništva, i to mjestne občine s brojem žitelja do 3000 — jednoga, mjestne občine s brojem žitelja preko 7000 — tri poslanika i uprav toliko zamjenika. Taj izbor obavio se je odmah po ustrojstvu mjestnoga občinskoga vijeća u prisutnosti jednoga odaslanika upravne kotarske oblasti.

Okružni upravitelj, kao stalni vladin povjerenik imovne občine, ima na prednavedeni način izabrane zastupnike u skupštinu sazivati; u svojoj prvoj skupštini biraju oni iz svoje sredine absolutnom većinom glasova upravljajući odbor, koji sastoji iz jednoga predsjednika i četiri odbornika, zatim iz zamjenika predsjednika i četiri zamjenika odbornika.

Skupštine zastupstva imovne občine, koje se smiju samo u prisutnosti vladinoga povjerenika obdržavati, diele se u redovite i vanredne. Ove skupštine ima pravo sazivati predsjednik, nu ipak je on dužan svaki saziv istih pravodobno oblasti do znanja staviti.

Redovite skupštine sazivlju se svake godine u jesen, da ustanove godišnji proračun, i u proljeće, da pregledaju godišnje račune. U slučaju, da bi trebalo važne i žurne predmete razpravljati, ima predsjednik pravo, vanrednu skupštinu sazvati; obvezan je pako to učiniti, ako oblast odredi, i ako to iz bud kakva uzroka upravljajući odbor ili polovica zastupnika imovne občine zahtieva.

Poslije izbora upravljajućeg odbora postavlja zastupstvo imovne občine pod predsjedanjem predsjednika na predlog šumarskog izaslanika zemaljske upravne oblasti, koji prvoj skupštini redovito prisustvuje, gospodarstveni ured i potrebito šumarsko osoblje za upravu i nadzor šuma imovne občine.

U gospodarstvenom uredu, koji je upravljajućem odboru podčinjen, ima da bude bar: jedan šumarnik ili nadšumar kao upravitelj; jedan protustovnik ujedno računovodja; jedan ili više pisarničkih činovnika i jedan poslužnik.

Šumarsko nadzorno osoblje, koje je gospodarstvenom uredu neposredno podčinjeno, ter koje treba vani u šume postaviti, ima sastojati iz jednoga kotarskoga šumara za svakih 10.000 do 30.000 rali i jednoga lugara za svakih 1000 do 3000 rali. Beriva i mirovine za činovnike i poslužnike kao i nagrade članovom upravljajućeg odbora za njihov trud ustanovljuje zastupstvo imovne občine.

Glede pristojba šumarskih činovnika valja iztaknuti, da iste ne smiju biti manje od pristojba državnih šumarskih činovnika iste časti, postavljenih u području vojne Krajine; nadalje pako biva imenovanje činovnika samo pod istim uvjeti, što su propisani za naimenovanje krajiške zemaljske uprave.

Prema prednavedenom, kako je naime postavljena postupice koja imovna občina i ustrojen gospodarstveni ured za upravu i rukovodstvo šumskoga gospodarstva, bje određeno predavanje i primanje šuma, pripadših imovnim občinam

putem odkupa šumskih služnosti, na licu mjesta putem povjerenstvenim u prisutnosti izaslanika dotične imovne občine i njezinih šumarsko-upravnih i nadzornih organa kao primatelja, ter mjestnoga povjerenstva za odkup prava šumskih služnostih na ime državnoga šum. erara kao predavatelja, uz intervenciju izaslanika zemaljske krajiške upravne oblasti. O ovom uredovnom činu bje sastavljen primo-predajni zapisnik i zajednički zaključen i podpisan po članovih povjerenstva.

Danom predaje šuma i šumskih zemljišta u vlasništvo područnih imovnih občina započelo je djelovanje gospodarstvenih odbora i gospodarstvenih ureda.

U prvom početku bilo je raznih zaprieka u točnom provedenju zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih občinah. Prva neprilika je nastala tim, što nebjje pri ustrojenju gospodarstvenih ureda dovoljnih strukovnih sila u potrebitom broju na raspolaganje, ter se moralo segnuti za tuđimi ljudmi, koji nisu poznavali mjestne odnošaje, a ni potrebstine i običaje naroda u Krajini. Ta neprilika se tekom nekoliko godina jedva odstranila, jer je ipak kasnije moguće bilo domaće sinove za službu šumarsku kod imovnih občina zadobiti, koji su patriotskim marom sve svoje fizične i umne sile uložili u svrhu unapredjivanja šumskoga gospodarenja.

Ne manjih zaprieka bilo je i s namještenjem lugarskoga osoblja za nadzor područnih šumskih srezova. U prvi čas trebalo je mnogo toga osoblja, a sposobnih, vriednih i čestitih službenika nije bilo moguće odmah dobiti; usljed takovih nepovoljnih odnošaja događjale se većkrat nepravilnosti u službovanju, koje su se samo vremenom odstraniti mogle.

U ostalom se mora još jedna glavna okolnost iztaknuti, da nisu imale imovne občine u prvi mah novčanih sredstava za ustrojstvo svoje, ter je valjalo kod novčanih zavoda uzeti zajmove u svrhu pokrića nastavih gospodarstvenih troškova, koji zajmovi su dakako u kratkom roku namireni, čim se naime shodno upriličilo, da se namakne novca iz tekućih dohodaka prodajom drva.

Odmah bje odredjeno, da se zajedničkim šumami i šumskimi zemljišti potrajno gospodariti ima prema ustanovam šumskoga zakona i pravilnika za šumarsku službu od god. 1860., ter da treba sastaviti osnovu o racionalnom gospodarenju za šume, izlučene svakoj pojedinoj imovnoj občini. Na temelju takovih osnova sastavljali su gospodarstveni uredi imovnih občina posebne osnove za sječnju drva i za šumski ogoj svake godine. Naročito dvosječnom osnovom imalo se u prvom redu obzir uzeti na pokriće potrebstina na drvu za gradju i za ogriev pravoužitničkih zadruga. Ove osnove su se u jesenskih skupštinah po gospodarstvenom uredu predlagale na odobrenje zastupstvu imovne občine, a zatim na konačno izpitavanje i potvrdu zemaljskoj upravnoj oblasti.

Novčani suvišci iz dohodaka šuma imovnih občina, koji su preostali nakon namirenja gospodarstvenih i gojitbenih troškova, ter iza pokrića potrebstine pravoužitnika, imali su se obratiti prije svega na osnivanje, gradjenje i uzdržavanje cesta, na protoke i zaplave, na pošumljenje Krasa, na gradnju škola, na obće koristne zavode i na druge slične celoj imovnoj občini probitačne svrhe.

O tom opredjeljenju kao i o načinu, kako da se na pojedine občine i sela porazdieli suvišak od dobitka šumskoga, koji je preostao iza pokrića troškova za investicije, obavljene u korist imovnim občinam, ima zaključiti zastupstvo imovne občine prigodom ustanovljenja godišnjeg proračuna.

Zaključci zastupstva i gospodarstvenog odbora imovne občine podnašali su se na odobrenje zemaljskoj oblasti, a ova je shodne odredbe na takove zaključke izdavala podjedno s potrebitimi uputama u okviru zakona od 15. lipnja 1873. ter prema ustanovam šumskoga zakona u svrhu točnog i savjestnog vršenja šumsko-upravnih i redarstvenih propisa. U obće vršilo je c. kr. glavno zapovjedništvo, kao bivša krajiška zemaljska upravna oblast, već počam od ustrojenja imovnih občina god. 1873. vrhovni nadzor nad ukupnom upravom spomenutih korporacija po svojem izvjestitelju, jednom šumarskom nadzorniku, kojemu bje u pripomoć pridieljen jedan šumar. Šumarski nadzornik obavljao je redovito svoja službena predgledavanja u obsegu šuma područnih krajiških imovnih občina i podnašao odnosna izvješća zemaljskoj upravnoj oblasti o svojih obnaštajih, imenito s predlozima glede unapredjivanja šum. gospodarstva i odstranjenja eventualno pronašavših neurednosti i nepravilnosti u vršenju službenih dužnosti sa strane šumsko-upravnih i redarstvenih organa.

Vrhovni nadzor pako nad upravom šuma, pripadših iz saveza II. banske imovne občine novosisačkoj imovnoj občini, nadalje nad upravom šumâ gjurgjevačke i križevačke imovne občine, koji dielovi bijahu god. 1871. već s materom zemljom sjedinjeni, prešao je u smislu zakona od 15. lipnja 1873. na kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vladu, odjel za unutarnje poslove, a postavljen je za referadu vladni tajnik kao šumarski izvjestitelj.

IV.

Tečajem osamgodišnjeg obstanka institucije imovnih občina u bivšoj hrv.-slav. Krajini pokazalo se je u praksi, da je obzirom na razue okolnosti u samoupravi imovnih občina ter u interesu daljnjeg uspješnog gospodarenja istih od prieke nužde, da se takove odredbe zakonitim putem izdadu, koje će pokazavše se nedostatke u upravi i rukovodstvu gospodarenja kod imovnih občina sanirati.

To je bivša krajiška zemaljska upravna oblast u istinu i učinila god. 1881. prije, nego li je hrvat.-slavon. krajiško područje sjedinjeno s kraljevinami Hrvatskom i Slavonijom.

Njegovo ces. i kralj. apoštolsko Velišanstvo blagoizvoljelo je naime previšnjim riešenjem od 6. srpnja 1881. potvrditi zakon od 11. srpnja 1881., kojim se razjasnjuju, odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih občinah u hrv.-slav. Krajini, ter ujedno odobriti sliedeće k tomu spadajuće naputke, i to:

- a) Naputak za provedbu u § 4. zakona od 8. lipnja 1871. o odkupu šumskih služnosti odredjenog uredjenja načina i mjere zajedničkog uživanja šumâ i šumskoga tla za pravoužitnike po pukovnijskih kotarih.

b) Naputak za izmjeru, procjenu i uređenje gospodarenja sa šumami imovnih občina u hrv.-slav. Krajini; i

c) naputak za službovanje i gospodarenje kod imovnih občina.

Ovdje se u kratkom izvadku navadjaju ustanove, koje su u pogledu uprave imovnih občina temeljem predpomenutoga zakona i naputaka izdane.

Zakonom od 11. srpnja 1881. određeno je naime u glavnom sljedeće:

1. Aktivno i pasivno izborno pravo kod izbora zastupstva pripada samo onim zastupnikom mjestnih občina, koji uživaju pravo služnosti, i koji su prema tomu članovi imovne občine.

2. Zastupnici mjestnih občina treba da biraju iz svoje sredine absolutnom većinom glasova prema razmjerju broja stanovništva tako, da mjestne občine s brojem žitelja do 5000 — jednoga, a one preko 5000 — dva poslanika i toliko zamjenika biraju.

3. Izbor članova za gospodarstveni odbor je stegnut na četiri odbornika i njihove zamjenike. Predsjednika i njegovog zamjenika imenuje vrhovna zemaljska upravna oblast između trojice predložnika, koje zastupstvo imovne občine u tu svrhu iz ukupnosti svih svojih članova predlaže.

4. Glede uporabe dohodaka od drva i od drugih šumskih proizvoda bje određeno, da se takovi dohodci imaju u prvom redu upotrebiti za namirenje kućnih potrebitina članova imovne občine. Preko te potrebe preostavši suvišak valja da se unovči u korist imovne občine.

Tim načinom dobiveni novci imaju se ponajprije upotrebiti za podmirenje poreza, nameta i drugih daća, propisanih od posjeda imovne občine, zatim za pokriće troškova gospodarstva i ogoja šumâ. Iza toga preostavši suvišci iz dohodaka treba da se obrate na osnivanje, gradjenje i uzdržavanje cesta, na protoke i zaplave, na pošumljenje krasa, na škole, na obće koristne zavode i na druge slične cijeloj imovnoj občini probitačne svrhe.

Za slučaj pako, da dobitak iz prihodnih suvišaka nedosiže za podmirenje poreza, gospodarstvenih i gojitbenih troškova, ili ako nikakovi suvišaka nepreostane, tad su članovi imovne občine obvezani pripomagati u svrhu pokrića novčanih potreba plaćanjem razmjernih šumskih pristojba za užitke iz šuma, koje u naravi dobivaju.

5. Gospodarstveni odbor ima predstavljati imovnu občinu samo u pravnih poslovih; sve dopise pako, upravljene na oblasti, urede i stranke u stvarih običnog poslovanja i službovanja ima podpisivati samo predsjednik, a uz njega upravitelj gospodarstvenog ureda imovne občine. U tu svrhu mora predsjednik stalno obitavati u sjedištu gospodarstvenog ureda, za njegovo nastojanje pripada mu godišnja nagrada, plativa u mjesečnih obrocih.

6. Utemeljena je zajednička mirovinska zaklada za činovnike imovnih občina. Istom zakladom upravlja zemaljska upravna oblast istim načinom, kao i učiteljskom obskrbnom zakladom.

Mirovinska zaklada činovnikâ imovnih občina iznaša koncem srpnja 1891. u vrijednostnih efektih 99.450 for. i u gotovom 354 for. 37 nč.

7. Imenovanje i premještenje svih činovnikâ i službenika imovnih občina sliedi putem vrhovne zemaljske upravne oblasti na temelju predloga gospodarstvenog odbora i gospodarstvenog ureda.

8. Bje određeno, da imaju svi šumarski činovnici i protustavnik gospodar. ureda položiti službenu jamčevinu iznosom jednogodišnje njihove plaće, i da se

9. redovite sjednice gospodarstvenog odbora drže samo svaka tri mjeseca, i da ima predsjednik takove sjednice jedino usljed osobitih povoda sazivati.

Počam od 1. kolovoza 1881., kako je vojna Krajina sjedinjena s materom zemljom, vrši vrhovnu upravu i nadzor nad službovanjem i gospodarenjem imovnih občina kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove.

U tu svrhu ustrojeno je kod II. odsjeka odjela za unutarnje poslove šumarsko nadzorništvo. Status činovnikâ kod rečenoga nadzorništva sastoji se sada iz: jednoga šumarskoga savjetnika, jednoga šumarskoga nadzornika, dvajuh šumarskih povjerenika i jednoga privr. šumar.-tehničkoga dnevničara.

Službovanje i gospodarenje kod imovnih občina biva u smislu ustanova naputka e), a isti naputak uveo se je postepeno prema zaključnim zastupstvâ i za gjurgjevačku i križevačku imovnu občinu naredbenim putem.

U smislu §. 21. ces. i kr. naredbe od 15. srpnja 1881. glede sjedinjenja hrv.-slav. krajiškoga područja s kraljevinami Hrvatskom i Slavonijom podielilo je kr. ugar. ministarstvo financija na ime podpore pasivnim imovnim občinam predujam u iznosu od 60.000 for., koji iznos bje prema faktično dokazanoj potrebi za pokriće manjka za obstanak slunjskoj i I. banskoj imovnoj obćini u razmjernih obrocih od slučaja do slučaja iz kralj. zem. blagajne doznačivan. U to ime dobila je slunjska imovna obćina: god. 1882. — 8.000 for., 1883. — 7.787 for., 1884. — 12.427 for., 1885. — 5.601 for., 1886. — 1.000 for., ukupno 34.815 for.; — a I. banka imovna obćina godine 1881. — 3000 for., 1882. — 5.468 for., 1883. — 8.399 23 for., 1884. — 9.409 for., 1886. — 2.514 73 for., ukupno 28.790 for. 96 nč.; obadvim imovnim obćinam podieljeno je dakle u svemu podpore iz gornje zaklade 63.605 for. 96 novč. Višak od 3.605 for. 96 nč. prema prvobitno dopitanom predujmu narasao je od medjutim dospjelih kamata, buduć je bila svota koristonosno uložena.

Osim gore dobivene podpore bje uz dozvolu visoke kr. zemaljske vlade I. banskoj imovnoj obćini za uzdržavanje tečajem god. 1887., 1888. i 1889. doznačena svota od 15.306 for. 5 novč., koja je bila kamatonosno uložena kao njezina nepotrošiva glavnica, nu pod tim uvjetom, da se ima taj iznos u svoje doba nadoknaditi iz podpore, koja će se njoj za obstanak dopitati.

Primjećuje se podjedno, da se vodi razprava izmedju kr. zemaljske vlade i kr. ugar. ministarstva za poljodjelstvo glede namaknuća novčane podpore za obstanak pasivnih imovnih občina, ter ima stalne nade, da će se taj predmet skorim pospiešenjem riešiti. U ostalom su posebnom odredbom kr. ugar. ministarstva financija riešene pasivne imovne obćine od plaćanja državnoga poreza

za svoje šume do daljnje odredbe, baš obzirom na to, da mogu materialno ipak laglje izlaziti, dok se razprava glede novčane podpore konačno nerieši.

Sada se uzdržavaju slunjska i I. banska imovna občina iz ono malih dohodaka, koji su g. 1891. preliminirani za slunjsku imovnu občinu s 15.920 f., a manjak iznaša 7099 for., te za I. bansku imovnu občinu s 17.064 for. s manjkom od 12.243 for., koji manje imali bi se namaknuti iz u izgled stavljene podpore. Glavni dohodak kod obijuh ovih imovnih občina sačinjavaju pako naknade za šumske štete, koje se ovršnim putem ućeravaju. U materijalnom pogledu stoji najlošije I. banska imovna občina.

Glede prihoda i razhoda ostalih imovnih občina za gospodarstvenu godinu 1891. navesti nam je sljedeće podatke:

a) otočka imovna občina prihodom od 151.200 for., a razhodom od 70.358 for., pokazuje se višak od 80.842 for.;

b) ogulinska imovna občina prihodom od 285.690 for., a razhodom od 82.945 for., pokazuje se višak od 202.745 for., nu ovdje se mora iztaknuti, da se rezultira ovaj višak iz velike prodaje drva, koja su izlučena u već odavna za sječu dozrjelih porastlinah gorja Velika Kapela u svrhu utemeljenja nepotrošive matice;

c) gjurgjevačka imovna občina prihodom od 140.125 for., a razhodom od 124.576 for., pokazuje se višak od 15.549 for.;

d) križevačka imovna občina prihodom od 192.070 for., a razhodom od 91.151 for., pokazuje se višak od 100.919 for.;

e) II. banska imovna občina prihodom od 53.902 for., a razhodom od 54.281 for., pokazuje se manjak od 379 for., koji će se izravhati iz nepredvidljivih prihoda;

f) gradiška imovna občina prihodom od 65.594 for., a razhodom od 61.303 for., pokazuje se višak od 4291 for.;

g) brodska imovna občina prihodom od 400.480 for., a razhodom od 235.834 for., pokazuje se višak od 164.646 for.; opaža se podjednno, da se razhod ukazuje znatno velik, nu to čine mnoge investicije za gradnju cesta, doprinos raznim sveobćim svrhama celokupne imovne občine i t. d.; primjerice nam je ovdje navesti, da imovna občina brodska u ime školskoga nameta za sve područne pravoužitnike doprinya godimice 55.000 for.; i napokon

h) petrovaradinska imovna občina prihodom od 209.812 for., a razhodom od 154.199 for., pokazuje se višak od 55.613 for. I kod ove imovne občine je razhod razmjerno dosta visok, a to se rezultira s toga, što ista takodjer mnogo investira godimice u sveobće svrhe, n. pr. iznašaju godine 1891. troškovi oko šumske gojitbe 22.422 for., doprinos za gradnju škola i crkava 19.000 for., a u ime namirenja 20% školskoga prireza za sve pravoužitnike 26.779 for.

Prema gornjim podatcima razabrati će svaki od naših cienjenih čitatelja materijalno stanje pojedinih gore spomenutih imovnih občina, te nenalazimo za nužno, da se u tom pogledu u daljnje kakovo razglabanje upustimo, s toga

prelazimo odmah na razjasnjenje naputaka a), b) i c) k zakonu od 11. srpnja 1881., nu samo u kratkom orisu.

V.

Naputak a) k prednavedenom zakonu sadržaje u glavnom ustanove za provedbu u §. 4. zakona od 8. lipnja 1871. ob odkupu šumskih služnosti odredjenog uredjenja načina i mjere zajedničkog uživanja šuma i šumskoga tla za pravoužitnike bivše vojne Krajine. U tu svrhu ima se sastaviti užitni kataster, u kojem treba da su prema faktično dokazanom stanju označene godišnje potrebštine svake pravoužitne zadruga, zatim promiене, nastavše u tih zadrugah diobom, kupom ili prodajom zemljišnoga posjeda.

Medju pravoužitnike valja po obстоjećih propisih ubrojiti: a) mjestne občine; b) crkvene občine; c) školske občine; d) krajiške obitelji, koje su do 8. lipnja 1871. u zadružnoj svezi živile i e) krajiške obitelji, koje doduše pravu krajišku zadrugu sačinjavale nisu, nu koje su ipak u svoje vrieme krajiške dužnosti u pogledu davanja vojnika izpunjavale.

Glede tumačenja pravoužitništva u obće nastali su razni nazori prigodom provedbe sastavka užitnoga katastra, ter je usljed toga izdala visoka kr. zemaljska vlada, odjel za unutarne poslove, shodne normativne naredbe od 19. srpnja 1888. broj 23.530 ex 1887. i od 18. prosinca 1889. broj 32.299.

U svrhu sastavka užitnoga katastra treba putem gruntovne oblasti ustanoviti:

1. sve krajiške obitelji, navedene gore pod d);
2. sadanje gruntovničke posjednike onih selišta, od kojih su diobom pod d) navedenih obitelja poslije god. 1871. nastala nova selišta, zatim
3. gruntovnički posjed oranica i livada pod 1. i 2. označenih vlasnika; nadalje imadu mjestni načelnici sporazumno sa jednim zastupnikom imovne občine iztražiti, da li i koje krajiške obitelji u dotičnoj mjestnoj občini spadaju medju pravoužitnike, navedene pod e).

Istodobno sa spomenutimi predradnjami imaju se u svrhu sastavka užitnoga katastra nuždna izvidjenja povjerenstveno preduzeti glede godišnje poprječne potrebštine drva za gradju i ogriev za sve pravoužitnike. Dotično povjerenstvo treba da svaku mjestnu občinu obidje, ter točnim izvidom na licu mjesta ustanovi: broj i veličinu gradjevnih objekta pravoužitnih mjestnih, crkvenih i školskih občina, ter poprječnu veličinu kuća i gospodarstvenih sgrada pravoužitnih obitelja prema potrebštini za jedno selište, za $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta, a nadalje godišnju potrebštinu ogrieva za krajiške pravoužitne zadruga, za občinske urede, za škole i potrebito deputatno drvo, koje pripada svećenstvu i učiteljem. Zatim treba poprječno proračunati za pojedine gradjevne objekte godišnju nuždnu količinu gradjevnog drva i eventualno za palenje vapna i opeka, ter i novčanu vrijednost istih.

Upitno povjerenstvo ima podjedno ustanoviti i broj konja, goveda, ovaca i krmadi, koji je neobhodno potrebit za valjano gospodarstvo cielog, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta.

Nakon dovršenih gore spomenutih predradnja ima se cijeli operat predati gospodarstvenom uredu imovne občine, koji onda na temelju dobivenih podataka prema propisu sastavi užitni kataster, naime za svaki kotar dotične mjestne občine treba da izkaže: pravoužitne mjestne, crkvene i školske občine, zatim pravoužitne zadruge redom po tekućim kućnim brojevima s oznakom njihove godišnje pripadnosti.

Tako sastavljen užitni kataster dostavi se onda u izvornom primjerku svakoj u području imovne občine ležećoj gruntovnoj oblasti, koja izprava služi kao gruntovni uložak.

Tečajem vremena nastavše promjene u posjedu kod pojedinih pravoužitnih zadruga bud diobom, bud prodajom ili kupom, treba da dotične stranke prijave gospodarstvenom uredu i zatraže na temelju odnosnih izprava provedbu takovih promjena u katastru, što ima rečeni ured evidentirati a podjedno kod dotične gruntovne oblasti zamoliti, da se takova promjena zabilježi u ondje se nalazećem primjerku užitnog katastra.

Broj cielog, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta, ustanovljen prigodom sastavka užitnog katastra, nesmiye se pod nikakovim uvjetima umnožiti. Dioba užitnoga diela pako ograničena je tako, da se užitni dio, pripadajući celom selištu, u skrajnom slučaju podieliti može samo na četiri diela, $\frac{3}{4}$ selišta samo na tri, a $\frac{2}{4}$ selišta samo na dva diela. Užitni dio $\frac{1}{4}$ selišta nesmiye se dalje razdieliti. U slučaju, ako stranke unatoč propisane mjere užitnoga diela prigodom diobe medju sobom utanače razkomadanje izpod ove mjere, te takovo daljnje dieljenje zamole; to se dotičnoj molbi udovoljiti nesmiye, nego se ima takova molba odnosno na predspomenute ustanove odbiti i stranke pozvati, da se glede diobe užitne pripadnosti u gore ustanovljenih granicah sporazume i da će se do postignutoga sporazumka ciela užitna pripadnost starom popisnom broju dodieliti, a tim povodom nastala nova selišta smatrati kao neovlaštena na šumske užitke.

Propusti li koja stranka promjenu svoga posjeda, nastavšu diobom, prodajom ili kupom, pravodobno najaviti, to će se užitna pripadnost bez obzira na takove promjene dodieliti onom selištu, koji je u istinu upisan.

U svrhu točne očevidnosti o izdanoj količkoj drva pojedinim pravoužitnim zadrugama imaju se voditi kontrolne knjige, u kojih valja za svakoga pravoužitnika otvoriti jednu stranu, ter na istoj točno ubilježiti kolikoću doznačenih mu drva.

Užitni kataster je već kod svih imovnih občina do sada uredjen, te se u točnoj evidenciji vodi, a vrhovni nadzor i upravu nad tim rukovodi u ime zemaljske vlade šumarsko nadzorništvo.

Savezno s prednavedenim imamo ovdje spomenuti imovnu maticu i uporabu prištednjā (vanredna sječa) kod imovnih občina. Ako naime nakon dovršene izlučbe šumskih površina, koje su po taksacionom elaboratu i užitnom katastru opredieljene za pokriće potrebštinā pojedine pravoužitne občine, preostaju još koji šumski dielovi; to se tada ovi smatraju u smislu naputka a) zajedničkom imovnom maticom, te iz prodaje drvne gromade, proiztičuće kao

višak šumskoga dohodka iz takovih šumskih dielova, dobiveni novčani utržci sačinjavaju zakladu nepotrošivih glavnica imovne občine.

Razumije se samo po sebi, da se samo suvišci, preostavši iza pokrića celokupnih upravnih i gospodarskih troškova i inih sveobćih investicija imovne občine, obraćaju predspomenutoj zakladi. Svakako će zanimati naše cienjene čitaoce, ako navedemo svote upitne zaklade, koje su medjutim narasle kod pojedinih imovnih občina počam od osnutka od god. 1882. do konca srpnja 1891., a te su sljedeće:

Gjurgjevačka imovna občina ima u vrijednostnih efektih, a manje iznose pako u štedionici uložene — 96.618 for. 25 nč.;

križevačka imovna občina isto tako — 35.748 for. 7 nč.;

II. banska imovna občina isto tako — 36.988 for. 64 nč.;

gradiška imovna občina — 83.650 for.;

brodska imovna občina u gotovom minus 128 f., a u vrijednostnih efektih 2,588.037 for. 88¹/₂ nč. (ovaj minus dolazi odatle, što je iz zaklade predhodno kod nabave vrijednostnih papira predujmjeno, te se kod blagajničkog rukovodstva taj minus izravna) i

petrovaradinska imovna občina u gotovom novcu 66 for. 39 novč., a u vrijednostnih efektih 1,119 612 for. 90 nč.

Zakladu nepotrošivih glavnica imovnih občina rukovodi kr. hrv.-slavonska zemaljska blagajna pod kontrolom kr. računarskog ureda i pod vrhovnim nadzorom kr. zemaljske vlade. Ovi vrijednostni efekti sastoje se iz državnih papira, imenito iz zajedničke papirne rente, zemljo-razteretnica hrvat.-slav. i ugarskih, ugarske zlatne i papirne rente i t. d., u obće iz takovih vrijednota, koje od austro-ugarske države uživaju zajamčene kamate.

Izaknuti nam je nadalje, da se ima prištednja na drvnoj gromadi u onih šumskih dielovih, gdje su pravoužitnici glede pokrića svojih potrebština na drvu ušumljeni, takodjer unovčiti; nu ne u zajedničku svrhu, već u korist onih pravoužitnika, koji su u dotičnih šumskih predieljih ušumljeni, ter koji su usljed dobroga gospodarenja sa svojimi šumskimi pripadnosti u istinu doprinjeli, da se je ova prištednja omogućila. Obzirom pako na okolnost, što se u načelu u šumah imovnih občina mora umno i potrajno gospodariti, to imaju pravoužitnici samo pravo na uživanje potrajnoga prihoda, nipošto nije dozvoljeno sjećom načeti šumske dielove, koji n. p. prema ustanovljenoj gospodarstvenoj osnovi nisu na redu da se uporabe.

U slučajevih pako, ako preko vanredne drvne zalihe u šumah suviška neima, a ipak se ove zalihe u šumskih porastlinah, za sječū već predozrjelih, nagomilane nalaze, to će se morati s gledišta racionalnoga gospodarenja osim sječe drvne gromade, opredieljene kao potrajni prihod, i vanredna sječa preduzeti i unovčiti s toga, da se tim predusretne padanju kvalitativne i kvantitativne vrijednosti dotičnih dielova šume. Takova vanredna sječa smatra se prisilnim načetkom šumske glavnice, dotično potrebitim sredstvom, koje se u svakom umnom gospodarenju poprimiti mora.

- Spomenuti prisilni načetci šumskih glavnica mogu biti takovi, koji potiču :
- a) iz onih šuma, koje spadaju k zajedničkoj imovnoj matici ili
 - b) iz onih šuma, u kojih su pravoužitnici sa svojim pripadnostima ušumljeni.

Kamati, dospjeli od zaklade nepotrošivih glavnica a dobljenih vanrednom sječom, imaju se upotrebiti u prvom redu za namirenje poreza i inih upravnih i gospodarstvenih troškova, ter u svrhe, koje cijeloj imovnoj občini u korist služe, dočim se iz onih pod b) označenih šuma imaju dospjeli kamati od uloženih glavnica ili porazdieliti medju pravoužitnike, koji su u dotičnih šumskih predielih ušumljeni, gdje se je vanredna sječnja drva preduzela, ili pako upotrebiti na investicije, koje će biti u korist tamo ušumljenim pravoužitnikom.

Dosada bje u tom pogledu tako prakticirano, da su novčani prišteđci i dospjele kamate iz zaklade nepotrošivih glavnica, koje su glavnice dobljene putem vanredne sječnje drva, upotrebljeni najprije u korist celokupne imovne občine za namirenje poreza i inih upravnih i gospodarstvenih troškova, te i u sveobće investicije imovne občine, a iza toga preostavši višak u gotovini pribija se u eventualnom slučaju nepotrošivoj glavnici. To biva u glavnom s toga razloga, jer je sasvim opravdano, da na takovim dohodcima udioničtvuju bez razlike svi pravoužitnici jednakim dielom. Za primjer uzmimo ovdje petrovaradinsku imovnu občinu, gdje imade mjestnih občina i sela, koja su od šume veoma odaljena, te kojih pravoužitnici u redkih slučajevih mogu malo šta ili baš ništa uživati iz šuma, gdje su ušumljeni, dočim drugi n. p. žitelji iz Morovića, Grka i t. d. te blagodati u podpunoj mjeri uživati mogu. Takovih odnošaja ima prema grupiranju šuma i u ostalih imovnih občinah.

Iztaknuti nam je ovdje nadalje, da u smislu ustanova napatka b) k zakonu od 11. srpuja 1881. treba u šumah imovnih občina potrajno i umno gospodariti, a u tu svrhu imaju se te šume, kao što to biva u svakom uredjenom gospodarstvu, po strukovnih načelih i postojećih propisih sistemizovati. U potankosti tih propisa nemožemo se upuštati, jer nam to na ovom mjestu niti zadaća nije; u kratko nam je navesti, da valjaju glede toga iste ustanove, koje postoje i za državne šume, jedino u tom pravcu prilagodjene na cilj valjanog ustroja imovnih občina i one zadaće, kojoj šume imovnih občina u prvom redu služiti imaju.

Smjer uredjenja umnoga šumarenja ide za tim, da se po strukovnih načelih ustanovi potrajni godišnji prihod obzirom na pojedine potrebštine pravoužitnikâ imovne občine glede drva za gradju i ogriev, glede paše i žirenja, zatim obzirom na upliv šuma u zdravstvenom pogledu, na plodovitost tla i obitavanje u pojedinih okolicah. Nadalje da li se i u kojoj mjeri imaju u užitnom katastru ustanovljene potrebštine drva stegnuti, naročito u onom slučaju, ako za pokriće tih potrebština nedotječe godimice drvna gromada ustanovljenoga potrajnoga prihoda. Prema tomu nužno je točno ustanoviti, da li i za koje šumske proizvode, ter i u kojoj mjeri treba da pravoužitnici plaćaju takse za dobivene užitke u svrhu, da se tim načinom namaknu novčana sredstva za namirenje poreza i ostalih upravnih i gospodarstvenih troškova.

Izuzam samo pasivne imovne občine, koje smo već prije gore naveli, dobivaju iz šuma svih ostalih imovnih občina pravoužitnici drvo za ogrjev bezplatno, a u iznimnih slučajevih kod dokazanoga siromaštva, kod požara i inih elementarnih nepogoda, pruža se prema potrebi i gradjevno drvo pravoužitnikom bezplatno.

Za provedbu uređenja šuma i umnoga gospodarenja u obće, ter i vodjenja evidencije u tom smjeru, postavljeni su kod gospodarstvenih ureda imovnih občina posebni strukovnjaci u svojstvu šumarskih taksatora, bud iz staliža vlastitog činovništva dotičnih imovnih občina, bud pako putem natječaja.

Prema šumsko-gospodarstvenim načelim i propisom naputka b) ima sadržavati zapisnik ob uređenju šumarenja sljedeće glavne momente:

a) Podatke glavne o gospodarstvenih prilikah, naime: položaj, površine, razdieljenje i omedjašenje šuma, tlo i podnebjje, vrsti drveća naročito kako iste uspejavaju, sadanje odnošaje šumarenja i postojeće pravne odnošaje; skrižaljku gospodarstvenih dotično uređajnih razreda, u kojih su pojedini članovi imovne občine ušumljeni, ter i brojevni izkaz, u koliko se u užitnom katastru za celo, $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ i $\frac{1}{4}$ selišta ustanovljena potrebština drva za gradju i ogrjev, ter i inih šumskih proizvoda razmjerno stegnuti ima u onom slučaju, ako potrajni prihod nedotječe za godišnje namirenje već spomenutih potrebština, koje su u užitnom katastru za pravoužitnike imovne občine izkazane;

b) svrhu šumskoga gospodarenja i razloge, na kojih se osniva poprimit se imajući način uzgojnog uređenja;

c) zasnovanje celoga sustava gospodarenja, procienu prihoda i sastavak pojedinih gospodarstvenih osnova s točnom naznakom sječnoga reda, opredieljenog u pojedinih uređajnih razredih, ter načina uzgoja, kojeg se valja držati.

Na temelju predspomenutih podataka treba da se sastavi elaborat šumskog uređenja, a ovaj ima sadržavati sljedeće velevažne izprave:

1. Zapisnik o šumskom uređenju, kao što je već gore navedeno;
2. šumovide;
3. zapisnik o točnom opisu šumskih medja;
4. zapisnik o površinah šuma i inoga šumskoga tla;
5. opis i čim točniju procienu svih šumskih porastlina;
6. skrižaljke prirasta, koje su bud za dotične šume posebno sastavljene prema odnošajim, bud pako već postojeće uporavljene za konkretne slučajeve;
7. obćenitu i posebnu sječnu osnovu;
8. ogojnu osnovu;
9. skrižaljku o ušumljenih pravoužitnicih i
10. izkaz o ustanovljenih šumskih pristojbah, koje će imati plaćati pravoužitnici za sve, odnosno pako samo za njeke šumske užitke.

Radnje oko uređenja šumskoga gospodarstva dovršene su do sada, izuzam kod ličke imovne občine, kod svih područnih imovnih občina, ter je na temelju istih i celo gospodarenje šumâ već upriličeno. Cielu taj rád pako obavljen je

pod neposrednim nadzorom i upravom kr. vlad. šumarskoga nadzorništva s toga, da bude čim točniji a podjedno i jednoličan kod svih imovnih občina.

Ovim završujemo u kratko razlaganje ustanova i propisa napatka b), ter ćemo još glavne momente iztaknuti o ustanovah napatka c) k zakonu od 11. srpnja 1881.

VI.

Rečeni napatuk sadržaje propise i ustanove glede djelokruga i dužnosti onih oblasti, ureda i organa, koji su pozvani nadzirati, rukovoditi i vršiti službovanje kod područnih imovnih občina.

Nadzorne oblasti jesu: kr. zemalj. vlada, odjel za unut. poslove, preko šumarskoga nadzorništva, a organi pako vladin povjerenik ili njegov zamjenik, zastupstvo i gospodarstveni odbor imovne občine; nadalje gospodarstveni ured a na čelu mu upravitelj istog ureda kao odgovorni izvršujući organ nuz šumarskoga procjenitelja, protustavnika ujedno računovodju, kot. šumare i ino upravno ter šumarsko paziteljno i pomoćno osoblje.

Već smo na jednom mjestu gore spomenuli, koje osoblje sačinjava šumarsko nadzorništvo, a ovdje nam je navesti djelokrug njegov.

Isto ima naime u obće nadgledati točno vršenje propisâ šumskoga zakona ne samo kod imovnih občina, već i u obsegu krajiškoga područja nalazećih se drugih posjednika šuma. Nadalje treba da pazi na šumske odnošaje, da potiče i podučava u obće u svrhu unapređivanja uzgoja šuma i da stručne predloge obsežno stavlja.

Naročito je šumarsko nadzorništvo pozvano, da nadgleda poslove oko prodvajanja procjene i uredjenja šumskoga gospodarstva, te oko sastavka užitnoga katastra, da meritorno izpitâ godišnje osnove za sječnju drva i ogoj šuma, i godišnje proračune. Šumarsko nadzorništvo ima izpitati na licu mjesta po izvršujućih organih obavljene procjene onih stabala, koja se imaju u korist imovne občine putem javnih dražba unovčiti, nadalje izpitivati i obredjivati šumske cienike o drvih za prodaju i za naknadu šumskih šteta.

Rečeno nadzorništvo treba da predlaže imenovanja i promaknuća činovnikâ, da sastavlja opis sposobnosti upraviteljâ gospodarstvenih ureda imovnih občina, ter da izradjuje i riešava sve na zemaljsku vladu prispjevše službene spise i razprave, koje se tiču imovnih občina i inih posjednika šuma u toliko, u koliko naime spadaju u šumsko-gospodarsku i tehničku struku.

Konačno imaju činovnici šumarskoga nadzorništva izmjenice proputovati i nadgledati šume svih područnih imovnih občina bar jedanput na godinu i o obnaštaju zemaljskoj vladi izvješćivati i svrsi shodne predloge stavlјati.

Prelazimo sada na kratki oris djelokruga ostalih funkcionara imovne občine.

a) Vladin povjerenik ili njegov zamjenik treba da strogo nad tim bdije, da se odobreni godišnji proračun neprekorači; svake godine ima barem dvaput skontrovati glavnu i priručnu blagajnu, nadzirati poslovanje kod gospo-

darstvenog ureda, prisustvovati skupštinam zastupstva imovne občine, ter je osobito dužan sve opažene neurednosti odmah odkloniti i stanje stvari višoj oblasti daljnje odredbe radi prijaviti. On vrši takodjer i disciplinarnu vlast prema činovnikom i službenikom imovne občine.

b) Zastupstvo imovne občine drži dvaput svake godine svoje glavne skupštine, naime u proljeće za izpitivanje zaključnih računa od prošle godine, i u jesen za ustanovljenje proračuna za buduću godinu; u veoma važnih slučajevih može se zastupstvo i u vanrednu skupštinu sazvati.

Prigodom takovih skupština dolaze na dnevni red molbe i tražbine pojedinih sela i občina, zaključuje se glede shodne uporabe razpoloživih novčanih suvišaka u korist imovne občine, pregledava se blagajničko stanje, u obće razpravljaju se administrativni predmeti, zasjecajući u upravu imovne občine.

Odnosni zaključci podnašaju se na odobrenje kr. zemalj. vladi, odjelu za unutarnje poslove.

c) Gospodarstveni odbor sastaje se svakog trećeg mjeseca u svoju redovitu sjednicu, može se pako u velevažnih slučajevih i večkrat sastati. Prigodom takovih sjednica ima gospodarstveni ured gospodarstvenom odboru izviestiti i obrazložiti sve razprave, koje su zametnute počam od zadnje sjednice glede gospodarstvenoga poslovanja i inog uredovanja. Odbor provadja sporazumno sa gospodarstvenim uredom sve dražbene i jeftimbene razprave, stavlja trojne predloge glede imenovanja činovnikâ i službenika imovnih občina i glede premještenja istih na druge postaje, pregleda u administrativnom pogledu poslovanje kod gospod. ureda i izpituje blagajničko rukovodstvo, u obće dužan je odbor sve pronadjene mane i nekorektnosti u zajednički zapisnik uvrstiti i glede unapređivanja gospodarstva shodne zaključke stvarati. Svi zaključci gospodarstvenog odbora imaju se podnašati zemalj. vladi na odobrenje.

Povrh dužnosti, koje predsjednik imovne občine kao član zastupstva i gospodarstvenog odbora vršiti ima, pozvan je on da zastupa imovnu občinu u svih razpravah i predmetih, koji se odnose na poslovanje gospodarstvene uprave. U slučajevih, da se predsjednik neslaže s upraviteljem gospodarstvenog ureda u mnijenju glede konačnoga rješenja službenih predmeta, odlučuje kr. zem. vlada.

Predsjednika može zemaljska vlada, ako nevrši točno svoje dužnosti, u svako doba dignuti od službe i na njegovo mjesto postaviti drugoga kojeg zastupnika imovne občine.

d) Gospodarstveni ured imovne občine, odnosno upravitelj istog ureda, rukovodi sveukupno gospodarenje i službovanje kod imovne občine u šumarsko-tehničkom i administrativnom pogledu, za koje je on u prvom redu i odgovoran.

Upravitelj dodjeljuje sve prispjevshe službene spise organom gospodarstvenog ureda na propisno rješavanje, nadzire i podučava osoblje kod samog ureda i kod područnih šumarija u vršenju nadležnih dužnosti, i ako ih u kakovoj nemarnosti ili neurednosti zateče, dužan je dotičnike kazniti opomenom, ukorom ili redovnom globom. On ima šume svoga područja barem dvaput svake godine pre-

gledati i tom se sgodom osvjedočiti, da li se sječine, radnje ogoja i ine šumsko-administrativne prilike prema odobrenom godišnjem proračunu izvadjaju, zatim da li se propisi šumskoga i lovskoga zakona i svi ostali službeni poslovi točno i uspješno vrše. Napokon ima upravitelj gospodarstvenog ureda pregledati točno sve zapisnike kot. šumarijâ i službovne knjige lugarâ i svoje opažaje u istih zaporkom ubilježiti.

O svojih putovanjih ima upravitelj gospodarstvenog ureda od slučaja do slučaja izvješćivati kr. zemalj. vladi.

e) Protustavnik podjedno računovodja ima kod gospodarstvenog ureda obavljati sve poslove računarske i knjigovodstva, on treba da izpituje sve obložene račune, koji se podnašaju od područnih šumarija, i da rješava sve službene spise, koje mu upravitelj gospodarstv. ureda dodieli.

Protustavnik zastupa u odsutnosti upravitelja, s toga mora on osim računarske vještine izkazati svoju stručnu sposobnost za samostalno upravljanje i vođenje šumarkoga gospodarenja. Predsjednik imovne občine rukovodi uz su-podpis upravitelja blagajnu i nadzire blagajničku manipulaciju.

Blagajničko rukovanje kod gospodarstvenog ureda udešeno je sličnim načinom kao ono kod kr. poreznih ureda.

f) Šumar je glavni izvršujući organ za vođenje vanjskoga poslovanja u šumi. On ima točno na licu mjesta opredieliti sve sječine prema odobrenim osnovam, procieniti i obilježiti sva za sječnju opredieljena stabla, od gospodarstvenog ureda dostavljene mu šumske doznačnice po propisu realizovati i premjerbe doznačenih i oborenih debala, gdje je to u obće potrebno prema odnosnim prilikam, osobno preduzeti i obračunati.

Svim nalogom, koji stignu od gospodarstvenog ureda, dužan je šumar odmah udovoljiti, nadalje ima on šume svojega kotara svakoga mjeseca bar jedanput proputovati i celokupno službovanje podčinjenih lugara svaki čas iznenada pregledati, i osvjedočiti se u obće o vanjskom poslovanju šumarskih službenika.

Šumar ima svakom sgodom podredjeno lugarsko osoblje shodno upućivati u službenom rãdu, pronadjene neurednosti odmah odstraniti, a dotične krivce opomenuti, ukoriti ili redovnom globom kazniti.

Nadalje ima šumar predpostavljenom gospodarstvenom uredu shodne predloge stavljati u svrhu unapredjivanja šumskoga gospodarenja u obće, a treba da savjestno provadja šumsko-ogojne radnje prema odobrenim osnovam i da točnu evidenciju vodi o celom uredovanju svoje šumarije.

g) Lugarско i ino pomoćno osoblje dužno je točno i savjestno obavljati šumsko-paziteljnu i lovsku službu prema već u tom pogledu postojećim propisom, a udovoljavati odredbam, koje izdaje predpostavljena šumarija.

U prvom redu potrebno je, da lugarско osoblje točno poznaje sve šumske prediele svoga sreza, koji mu je za čuvanje povjeren. U glavnom pako ima to osoblje pri izvršivanju svojih službenih dužnosti paziti:

da se šumske medje, razni znakovi i medjašni stupovi i humci točno i vidljivo uzdrže, da se ogojne radnje svake vrsti točno provadjaju po naputcima, koje je od šumarije dobilo, i da se sve šumske gajke, putevi i ina spremišta, priredjena za izvoz drvâ, strogo čuvaju; u obće ima lugarsko osoblje poglavito nadzirati sječnju drva i ugljevnike, ter nastojati svim fizičnim i umnim silami, da se svaka šteta u šumi u prvom začetku preprieči, a proti prekršiteljem da se postupa po ustanovah šumskoga zakona.

U službi mora svaki lugar ili pomoćnik imati službenu knjigu i propisanu mjeračku vrpcu u svrhu, da uzmogne svaki pronadjeni šumski kvar premjeriti i na licu mjesta popisati. Osim šumskih prekršaja treba da lugar u svoju službenu knjigu ubilježi sva važnija službena poslovanja, imenito obavljene doznake drva ili inih šumskih proizvoda, premjerbene podatke drva i sve provedene dražbe.

Primjetiti nam je konačno, da se disciplinarna vlast nad činovnicima i službenikom imovnih občina vrši u smislu ustanova carske naredbe od 10. ožujka 1860. o karnostnom postupanju s c. kr. urednici i služaci (držav. zak. lista kom. XV. br. 64. od god. 1860.).

Novčane globe, uplaćene od činovništva, pripadaju u zajedničku mirovinsku zakladu činovnikâ imovnih občina, a kaznene globe, uplaćene od zastupnika imovne občine i od lugarskog osoblja, imaju ulaziti u blagajnu imovne občine.

Šume imovnih občina izvršene su u velike oštećivanju i napadaju od strane pučanstva. Glavni razlog tomu je taj, što područni žitelji, bud iz nužde, potječuće s nemara za vlastito gospodarstvo, bud iz koristoljubja i prirodjena nehajstva za čuvanje i uzdržavanje šuma, na iste baš nemilice nasrtaju. Šumski prekršaji i prestupci sastoje se glavno u tom, da se drva nepovlastno sjeku za vlastitu porabu ili kriomčare za prodaju, da se šume krče i na dobivenom šumskom tlu siju poljski usjevi i da se marva neovlašteno ugoni na pašu i žirenje.

Za odstranjenje tih neurednosti postoje najstrožije odredbe nadležnih oblasti u smislu ustanovâ šumskoga zakona u svrhu čuvanja i gajenja šumâ u obće.

Prednavedenim razlaganjem završujemo našu razpravu, nu kako već gore navedosmo u kratkom orisu s tom primjetbom s naše strane, da bi trebalo mnogo još u ustroju i upravi imovnih občina preinačiti, naročito sada postojeće rukovodstvo kod gospodarstvenih ureda i područnih šumarija znatno ujednostručiti, jer je sveobće poznata stvar, da su organi imovnih občina odveć preobterećeni suvišnim pisanjem. Tim se pako nepostizava svrha za unapređivanje šumskoga gospodarenja i ogoja šuma:

„Jer u vanjskom poslovanju i neumornom radu u šumi leži uzvišena zadaća svakoga svjestnoga i marljivoga šumara!“

Praktično ustanovljenje vrsti i sastava tla.

Obćenito je poznata i priznata činjenica, da je od velike važnosti po kulturu biljka u obće, a osobito po kulturu šumskih rastlina vrst i sastav tla, — pa je upravo nepojmljivo, da se baš tomu tako važnomu predmetu u našoj struci razmjerno vrlo mala pažnja posvećuje.

Naši posjednici šumâ imadu razna ratila i strojeve za izmjeru površine tla, kojimi se do krajnosti cjepidlačari; dočim ćemo u malo kojeg posjednika naći ma i najprimitivniji stroj za bonitovanje tla, — kao da su dva tri hvata zemljišta za šumsko gospodarstvo od veće važnosti, nego posve mršavo i lošo šumište sa slabo uspjelom ogojom šumskog bilja na ogromnih površinah.

Nije mi ni na kraj pameti, da budem protivnikom onoj pažnji, koja se dan danas posvećuje izmjerivanju i omedjašivanju šumâ; ali mislim da bi mnogo bolje bilo, kad bi se razmjerno veća pažnja posvetila bonitovanju tla i uzgoju šumskog bilja, nego li to danas biva. Upravo je nepojmljivo, kojom laskomnošću se taj toli važni momenat vrlo često slabo uvažuje.

Procjena šuma, odnosno uredjenje šumskog gospodarstva kao miljenac šumarske struke, koga možemo punim pravom nazvati poezijom šumarstva, popeo se je do visoke savršenosti, a kako mu se sve veći mar posvećuje, napreduje on danomice sve više i više. On nam je prvi pokazao, kako je šumarska znanost obsežna; on nas je prisilio, da priznamo nedostatak znanja pojedinca prema sveukupnom znanju, koje naša struka zahtjeva, te po tom da taj ogromni i zamršeni skup znanosti razdielimo u pojedine dielove.

Dan danas imademo već u šumarskoj struci specijalista taksatora, što je vrlo naravno, jer se niti od najvrstnijeg stručara nemože zahtjevati, da bude podjedno uzor taksatora, uzor tehnologa, uzor kultivatora i t. d.

Ako i ne veću važnost od taksacije, ali svakako istu važnost imade i uzgoj šumâ, — pa ipak je danas još nepoznat specijalista „cultivator“ (bar ne u onoj mjeri, kao kod taksacije).

Medjutim o tom drugi put.

Kako sam gore spomenuo, obraća se na bonitovanje tla razmjerno neznatna pažnja, te je s toga šumaru uz razpoloživa sredstva često vrlo mučno, a gdje kad skoro i nemoguće upustiti se u točno razlučivanje vrsti i sastava tla.

U takovih slučajih biti će dobro, ako se posluži sredstvom, koje će niže naznačiti.

Nu prije nego što ću se upustiti u razpravu obećanog praktičnog sredstva, izpovjediti moram iskreno, da nisam nakanio bog zna kakove novotarije komu narinuti poduke radi, nego sam sakupio obće poznate činjenice, a ove poredao u nekakav pregled, nebi li tim u zgodnom času komu tomu dozvao u pamet ono, što mu je poznato, da se tim okoristiti može.

Kako se iz niže navedenoga razdielenja razabire, nastojao sam pregledno iztaknuti njeke, na prvi pogled vidljive i velikom lakoćom shvatljive pojave,

koji nam prilično točno bonitovanje tla omogućuju. Pri tom sam se držao sljedećih pravila: 1. da je stanovitim biljkama za valjano uspjevanje potrebita stanovita vrst i sastav tla, pak da potonje možemo iz prvoga ustanoviti i 2. da se stanovita vrst i stanoviti sastav tla razpozna je po njekih stanovitim svojstvih.

I. Teško glineno tlo.

Takovo tlo poznaje se po sljedećih svojstvih:

1. na njemu osobito dobro uspjevaju:

- a) preslica (vošće poljsko, *equisetum*, *Schachtelhalm*),
- b) pustenka (*polytrichum*, *Haarmoos*),
- c) *cirsium* (Ackerdistel),
- d) *athemis coluta* (stinkende Kamille),
- e) *athemis* (Ackerkamille),
- f) čičak (*repinac*, *arctium*, Klette),
- g) ovsik (*bromus*, Tresspe),
- h) hlupčasta oštrica (*dactylis*, *Knaulgras*),
- i) ljulj-vrat (*lolium*, Reigras) i napokon kao samonici
- j) pir i pšenica.

2. Ako je bar donjekle vlažno, onda se na površini lašti, ako ga gladkim željeznim orudjem (motikom, plugom) zarežemo, a opipa je mastna.

3. Grude, koje su postale kod obradjivanja, velike su i nerazpadaju se dulje vremena.

4. Brzo sušeno razpuca.

5. Podržava vlagu vrlo dugo.

6. Nepropušća vodu.

7. Ako nanj huknemo, zaudara osebujnim (amonijakovim) vonjom.

II. Glineno tlo.

1. Na takovom tlu uspjevaju osobito sve livadne trave sa čunjolikim korjenjem, sa visokom vlati i plosnatim lišćem.

2. Znakovi vanjski t. j. fizikalna svojstva su mu ista kao kod teškog ilovastog tla, samo su prema množini primješanog pjeska manje izraziti.

III. Pjeskovito tlo.

1. Na takovom tlu uspjevaju vrlo dobro:

- a) mirisan bus (*aira canescens*, Duftige Schmieie),
- b) pješćana ječmika (*elymusarenarius*, Sandhafer),
- c) turovac (kozja brada, *tragopogon*, Bocksbart),
- d) poljska povrtnica (*trizalj*, *raphanus raphanistrum*, Hederich),
- e) vlasulja (*festuca ovina*, Schafsschwengel),
- f) kovilje (*agrostis*, Haarstrausgras) i sve one biljke, od kojih se korjenje horisontalno na razdaleko razvričuje.

2. Ne lašti se, a opipa je hrapava.
3. Grude kod obradjivanja ili ne postaju ili su malene i brzo se razpadaju.
4. Ne liepi se nikada za orudje.
5. Vrlo brzo se suši.
6. Propušća vrlo lako vodu.
7. Trveno u zdjelici škripi.

IV. Vapneno tlo.

1. Na takovom tlu osobito uspjevaju:
 - a) sve naše leptirnjače (papilionaceae), osim toga žutilovke (genista, Ginster) i saroathamnusa (Besenpfriemen),
 - b) razne vrsti zanovjetâ (cytissus, Geissklee),
 - c) kurikovka (popova kapica, evonimus, Pfaffenhüthen),
 - d) pasjakovina (rhamnus, Kreutzdorn),
 - e) sve vrsti jarebike (sorbus, Eberesche),
 - f) ovčje runo (anemone silvestris, Windblume),
 - g) čestoslavica (veronica spicata, Ehrenpreiss),
 - h) zimzelen (vinca, Sinngrün),
 - i) ustavač (orchis fusca),
 - j) crevljac (cipripedium calceolus, Frauenschuh),
 - k) grahorica (lathyrus, Platterbse),
 - l) pavid (škrobut, elematis vitalba, Waldrebe), te
 - m) samonikle: bukva, javor i jasen.
2. Grude u obće ili ne nastaju ili su vrlo malene i odmah se razdrobe.
3. Ne liepi se za orudje.
4. Boja mu je biela.
5. Octom poliveno šumi.
6. Propušta vodu vrlo lako.

V. Laporno tlo.

1. Na takovom tlu osobito uspjevaju:
 - a) kupina (rubus caesius, Brombeere),
 - b) lucerna (medicago lupulina, Hopfenklee),
 - c) djetelina,
 - d) sočivnice i
 - e) podbjel (tussilago farfara, Huflattich).
2. Grude su kod obradjivanja malene i razpadnu se odmah.
3. Octom poliveno šumi.

VI. Humosno tlo.

1. Na takovom tlu uspjevaju vrlo dobro:
 - a) gljive (vrganji, fungi, mycetes, Pilze),
 - b) koprive (urticae, Brennessel),

- c) pomoćnica (solanum, Nachtschatten),
- d) resulja (mercurialis, Bingelkraut),
- e) rosopas (chelidonium, Schölkraut) i
- f) smrdljivi ždralinjak (geranium, Stinkender Storchschnabel).

- 2. Boje je tamno smeđe do crne.
- 3. U vodi kuhano posmedji.
- 4. Žareno postaje znatno lagljim.
- 5. Kad ga osušenog topla kiša smoči, zaudara.

VII. Tlo, koje sadržava kremen-kisele topive soli.

- 1. Na takovom tlu uspejavaju osobito:
- a) preslica (equisetum) i samonici hrasta, breze, briesta i crnogoricâ, te većina biljka sa dugom vlati i plosnatog lišća.

VIII. Tlo, koje sadržava alkalije.

- 1. Na takovom tlu uspejavaju najbolje:
- a) koprive (urticae, Brennessel),
- b) bujad (Farenkraut) i
- c) većina otrovnih bilina.

IX. Željezovito tlo.

Boje je zučkaste ili crvenkaste t. j. rdjaste.

X. Tlo vlažno.

- 1. Na vlažnom tlu uspejavaju osobito:
- a) bjeka (luzula, Hainbinse),
- b) sita (kalac, juncus, Simse) i
- c) šaš (carex, Riedgras).
- 2. Na posve močvarnom tlu rastu:
- a) trstika (calamagrostis silvatica) i
- b) vjetrogon (eriphorum, Wollgräser).

XI. Tlo, koje upija vrlo vodu

označuju trave sa visokom vlati, širokim lišćem i čbunjolikim korjenom, kao:

- a) vlasnjača (poa pratensis, Risspengras),
- b) klupčasta oštrica (dactylis glomerata, Knaulgras) i
- c) divlja zob (avena elatior).

XII. Tlo, koje se vrlo lako ugrije i brzo suši

označuju trave sa dlakolikim korjenjem i uzkim odnosno čekinjavim lišćem, kao:

- a) vlasulja (vestuca ovina),
- b) kovilje (agrostis elatior),
- c) bus (aira fleksuosa) i
- d) vriesak (resulja, calluna, Besenhaide).

XIII. Tlo posve izsušeno

pokrivaju lišaji (Schorfflechten) i jagalji (eladonia rangiferina, Renntierflechte).

Konačno spominjem, da bi od velike koristi bilo, kad bi si svaki šumar u svojoj ručnoj knjižici, koju uvijek sobom nosi, u kratko zabilježio gore pomenuta pravila i posebne bilješke (kako ih nalazimo u Fromme's forstliche Kalender-Tasche) o površinah, koje bi se tečajem godine imale pošumiti. Tako bi on mogao sabirati prigodom svakog izleta u šumu potrebite podatke za ogojnu osnovu.

Bogoslav ml. Hajek.

Posljedice, koje nastaju sgrtanjem i odnašanjem šušnja iz šume.

Piše M. D. O.-Ličanin.

Različite su i mnogobrojne opasnosti, koje šumi priete, ali najveći i najopasniji neprijatelj šumi je najsavršeniji stvor na zemlji, koji se od drugih životinja razumom odlikuje, a to je čovjek.

Poznavajući od prije važnost šušnja za šumište, možemo sada punim pravom kazati, da najveća opasnost šumi prieti, ako joj se oduzme pokrov tla, a ovo čini baš samo čovjek. Štetne posljedice od sgrtanja šušnja pokazuju se kako na tlu, tako i na drveću.

a) Štetne posljedice na šumištu, koje postaju sgrtanjem šušnja.

Sgrtanjem šušnja u šumi oduzima se šumištu njegov pokrov, koji ga od svih nepogoda brani i čuva. Odtuda dolazi, da za vrijeme plahih kiša u planinah struji voda velikom brzinom u dolove i tim proruje mnogobrojne jarke i nabuji potočiće t. j. bujice, koje sve, što na putu nadju, sobom ponesu, poplave i pokriju nizine sa zemljom, šljunkom, pieskom i blatom. Onda narod kuka iz zdvojnosti nad počinjenim štetam.

Izplakano šumsko tlo izgubi skoro svoju rahlost, pošto se padanjem jake kiše sve one šupljine u tlu začepi i izpune. Tim postaje površina tla tvrda kao guvno.

Sa šušnjem i mahovinom odnese voda u isti čas i onaj plašt odnosno spremnicu, u kojoj se voda inače zadržava. Odgaljeno šumsko tlo izsušuje se ne samo prenaglo, nego i do velike dubljine, što je kod dobro sačuvane zemlje nemoguće. Zemlja nemože da uzdrži vlagu, te izgubi najzad i posljednji zaklon proti žegi, studeni i mrazu.

Sgrtanjem i oduzimanjem šušnja oduzimamo mi šumi glavno tvorivo za pravljenje crnice.

Kad već znademo, kako veliku važnost ima humus za plodovitost šumskog tla, onda možemo lako pojmiti, kakova se šteta nanaša šumi.

Umanjivanjem crnice gubi tlo ne samo tu osebinu, da može upijati bilj-
kine hranive tvari, koje se u vazduhu nalaze, nego ona time gubi i svoj je-
dini gnoj.

Ako oduzmemo šumi šušanj, onda mora uzimati drveće potrebitu mine-
ralnu hranu iz prištedjene zalihe, koja se još u tlu nalazi. Ako se ovo kroz
više godina ponavlja, onda će tim izcerpljenjem i najbolje šumsko tlo tako osla-
biti, kao i ona zemlja oranica, na kojoj samo žanjemo, a nikad ju ne gnojimo.

Postepeno slabljenje i osiromašenje šumišta oduzimanjem pokrova t. j.
šušnja, dokazano je raznim iztraživanji i pokusi na samom tlu.

Po iztraživanjih prof. Ebermeyera iznosi količina crnice pokrova tla na
sačuvanom šumištu po hektaru 16.970 klgr., na nesačuvanom 1.718 klgr.,
dakle za 15.252 klgr. manje po hektar.

Sipke zemlje nalazi se u sačuvanom šumištu na ha. 1.315.000 klgr.,
na nesačuvanom samo 576.000 klgr., dakle u posljednjem za 739.000 klgr. manje.

Iz ovih nekoliko podataka, koje sam ovdje spomenuo, uviditi ćemo, koliko
gubi šumište na najnuždnijih organskih tvarih (na humusu i sipkoj zemlji) sgr-
tanjem šušnja.

b) Štetne posljedice na drveću od sgrtanja šušnja.

Gore smo dokazali, da trajnim sgrtanjem i nošenjem šušnja u šumi oslabi
šumište tako, da se sve to više izcerpljuje. Ovo slabljenje plodovitosti šumišta
nemože ostati bez uticaja na život i vegetaciju drveća; jer kako šuma da ve-
selo napreduje, kad neima potrebite hrane.

Ne manjka šumi samo potrebita količina vode, nego joj manjkaju i sva
druga neobhodno potrebita hraniva, a konačno manjka tlu, iz kojega dobiva
drveće većinom svoju hranu, i onaj podesni, krhki sastav, koji je nuždan za
pravljenje tankih i nježnih žilica, s kojima biljka hranu prima. U kratko: svi
životni procesi drveća mienjaju se.

Kako jadno i čemerno izgleda opustošena šuma sgrtanjem šušnja i kakove
posljedice iz toga proizlaze, vidit ćemo u sljedećem.

Posljedice ove opažamo najprije u padanju drvnog prirasta.

Lišće i četinje bivaju manje i slabije, stabla postaju vidljivo kraća, kak-
voća drva lošija i drveće dobije bolestan izgled; ono se prevuće sa raznim
lišaji i mahovinom, ogranci i ljetorasti (živići) na skoro se posuše, stablo izu-
mire za stablom i napokon se ciela porastlina proredjuje i zahiri.

Ovako proredjena porastlina ostane bez ikakova zaklona, sunce prižeže,
a vjetrovi prodiru do samog šumišta, te tako nestane posve još i ono malo
preostalog humusa, a tlo se skoro izsuši i pokrije raznim travami.

Dalja posljedica sgrtanju šušnja još je i ta, što zemlja izgubi svojstva, da
može na njoj rasti ista vrst drveća. Tim dakle postaje i promjena u samoj
vrsti drveća.

Ako je šumsko tlo već tako jako izcerpljeno i ojalovilo, da više nemožemo
na šumištu ni listnjače da podizemo, onda smo upravo prisiljeni, da uzgajamo

četinjače, ponajpače bor kao najskromniju vrst. Ali i boru malo po malo nestane hrane, i na posljedku šumište opustoši i podivlja posve.

Neprestano sgrtanje (oduzimanje) šušnja pokrova sa šum. tla dovodi nas do preobraćaja najvriednijega drveća u borove šume i na posljedku do potpunog opustošenja šumišta.

c) Gubitak na drvnom prihodu sgrtanjem šušnja.

Da li će se posljedice gubitka na drvnom prirastu sgrtanjem šušnja opaziti u kraćem ili dužem vremenu, zavisi ponajviše o dobroti šumskog tla, pa onda od toga, da li sav šušanj sgrćemo ili ga samo površno grabimo. Ovo su dakle dvie činjenice, o kojih pod gornjimi uslovi zavisi količina gubitka na drvu.

Posve je pojmljivo, da se posljedice prekomjernog sgrtanja šušnja u šumi neće odmah na šumi opažati, nego poslje više godina; ali se je znanstvenimi iztraživanji u tomu došlo ipak do vrlo žalostnih rezultata.

Tako je jedan od naših zaslužnih šumara, šumar. savjetnik Pfeifer dokazao, da na njevoj površini, na kojoj se je šušanj sgrtao, ima na rali 148 punih metara drva, a godišnji popriečni prirast iznosio je 1.9 punih metara, dočim na drugoj površini, na kojoj se nije sgrtao šušanj, bilo je na rali 300 punih metara drva, a popriečni godišnji drvni prirast iznosio je 4 puna metra.

Za vrieme oskudice našlo se je na onoj prvoj površini jedva 10 centi šušnja, dočim ga je na ovoj posljednjoj bilo preko 60 centi.

Njeki drugi zelenjaković dokazao je, da su iznašali dohodci u šumi sa dobrim šumištem u 120 godina po rali 670 for., dočim u šumi, u kojoj je šušanj odnešen, iznašli su dohodci u istom vremenu po rali samo 450 for.

U lošom položaju šume iznašao je dohodak u sačuvanoj šumi 360 for., a u nesačuvanoj t. j. u kojoj se je šušanj sgrtao, samo 230 for., akoprem je u taj račun priraćunan i cieli dohodak na šušnju.

Šumarnik Heiss proraćunao je, da iznosi gubitak godišnjeg prirasta u bavorskih državnih šumah sgrtanjem i odnašanjem šušnja iz šume preko jedan milijun forinti.

Trajinim sgrtanjem šušnja u šumi neumanjuje se samo dohodak na drvu, nego i šušnja sve to manje biva tako, da u oskudnih godinah nemože šuma dati ni najnuždiju količinu šušnja poljodjelu za porabu.

S toga dozivamo u pamet našem poljodjelu: „Čuvaj biele novce za crne dane.“

LISTAK

Društvene vesti.

Zapisnik redovite sjednice upravnog odbora hrv. slav. šumarskoga društva, držane 23. studenoga 1891. pod predsjedanjem p. n. g. Milana pl. Duršta i u prisutnosti p. n. g. odbornika R. Fischbacha, L. pl. Galiuffa, J. Kollara, M. grofa Kulmera, V. Račkoga, A. Soretića, M. Vrbanića i tajnika F. X. Kesterčanka.

Predmeti viećanja bijahu:

1. Tajnik pročitá zapisnik redovite odborske sjednice od 17. kolovoza 1891., koji bje bez primjetbe primljen i tada ovjeren.

2. Tajnik javlja, da je društvo izgubilo smrću tri mnogogodišnja društvena člana i to: šumare An. Gürtlera, Josipa Bednjaca i predsjednika I. banske imovne občine Pav. Narančića. — Članovi odbora izražuju svoje sažaljenje.

3. Čita se molba udove Milke Gürtler, da joj se dieci podieli podpora iz društvene pripomoćne zaklade obzirom na to, što je njezin pokojni muž bio članom rečene zaklade. — Zaključeno, da joj se koncem ove godine podieli podpora od 50 for. i to na račun ovogodišnjih kamata od glavnice rečene zaklade.

4. Predsjedništvo javlja, da se je veletržac Jak. Sorger iz Osieka prijavio za utemeljiteljnog društvenog člana. — Prima se na znanje.

5. Predsjedništvo javlja, da je gradskomu mjerniku i članu eksekutivnog odbora jubilarne gosp. izložbe izjavio na ime šum. društva pismenu zahvalu shog uređenja kolektivne izložbe. — Prima se odobrenjem na znanje.

6. Čita se dopis gdje udove B. Pausa, kojim se ista zahvaljuje šum. društvu na viencu, kojega je isto društvo položilo na grob pokojnoga joj muža odnosno sudruga Gustava Pause prigodom obdržavanja glavne skupštine šumar. društva u Petrinji. — Prima se na znanje.

7. Predsjedništvo javlja, da je visoka kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, odpisom od 23. kolovoza 1891. br. 38.133 pozvala šum. društvo, da sastavi i predloži veći broj pitanja za državni izpit, koji je obdržavan 12. i sljedećih dana mjeseca rujna pr. g. — Učinjeno je.

8. Djačko društvo „Slavulj i Plug“ u Križevcih moli, da mu se besplatno daje „Šum. list.“ — Zaključeno, da se društveni časopis besplatno daje.

9. Predsjedništvo javlja, da je preč. prvostolni kaptol zagrebački početkom listopada pr. g. dostavio šum. društvu 100 for. kao prinos za pokriće troškova kolektivne gosp. šum. izložbe. — Prima se zahvalno na znanje.

10. Predsjedništvo javlja, da je na molbu učitelja prirodopisnih nauka kr. gimn. zagrebačke, zatim ravnateljstva kr. zem. obrtne škole i kr. kot. oblasti zagrebačke, te sveuč. prof. dr. Heinza i kr. gosp. šum. učilišta križevačkog ovim zavodom poklonilo više predmeta, ustupljenih u tu svrhu po raznih izložiteljih na šum. izložbi. — Prima se odobrenjem na znanje.

11. Predsjedništvo javlja, da je šumarnik kutjevačkog vlastelinstva poklonio društv. knjižnici po njemu sastavljen „Propisnik službe za obranbeno osoblje vlastelinstva Kutjeva.“ — Prima se zahvalno na znanje.

12. Predsjednik i tajnik predlažu konačni obračun i izvješće o prihodu i razhodu kolektivne društvene izložbe na prošloj jubil. gosp. šum. izložbi, po kojemu je unišlo:

- a) prinosa društva t. j. na račun društvene blagajne kao ostatak od god. 1888., 1889. i 1890. u iznosu od 437 for. 39 novč.;
b) na ime prinosa eksekut. odbora izložbe u iznosu od 2000 for.;
c) na ime prinosa kr. šum. držav. erara u iznosu od 2000 for.;
d) na ime prinosa krajiških imovnih občina u iznosu od 5900 for.;
e) na ime prinosa lovačkog odsjeka izložbe u iznosu od 175 for.;
f) na ime prinosa pojedinih društva članova u iznosu od 1040 for.;
g) na ime prihoda za prodane i darovane društvu izložke, te razne preostale predmete u iznosu od 746 for.;

h) na ime vraćene osjegovnine i međjutimnih kamata i t. d. u iznosu od 689 for. 71 novč. i napokon

i) na ime kupovnine izložbenog paviljona u iznosu od 1750 for., što čini ukupno 14.738 for. 70 nov.

Po računu izdano je:

- a) za nabavu izložbenog paviljona 6610 for. 60 novč.,
b) za bojadisanje paviljona 700 for.
c) za vanjsku i nutarnju dekoraciju paviljona 969 for. 32 novč.,
d) za uređenje izložbenog šumarskog vrta 75 for. 47 novč.,
e) za razne napise i tiskanice 64 for. 70 novč.,
f) za podvorničko i ino osoblje 359 for. 45 novč.,
g) za priredjenje društvenih izložaka 192 for. 94 novč.
h) za priredjenje izložbe lovstva 330 for.,
i) za razne nepredvidljive troškove 249 for. 77 novč. i napokon
j) za troškove osjegovanja 169 for. 91 novč.; što čini ukupno 9722 for. 18 novč.

Primiv odbor ovo izvješće s odobrenjem na znanje, povjeri odbornikom gg. Fischbachu i I. Kolaru, da na ime odbora 26. studenoga 1891. preduzmu potanko izpitivanje dotičnih računa i društvene blagajne, te da posljedak priobće u budućoj odborskoj sjednici u svrhu, da se voditeljem računa podieli absolutorij. Podjedno zaključí odbor na predlog L. dl. Galiuffa, da se društvu tajniku na maru i uspješnom djelovanju kod izložbe i kod vođenja društva blagajne izjavi u zapisniku priznanje odbora, što je i učinjeno.

13. Čita se dopis urednika „Šum. lista“ gosp. M. Vrbanića, kojim se isti zahvaljuje na uredništvu „Šum. lista“ i moli, da odbor u smislu ustanove § 13. društva pravila pristupi k izboru novog urednika. — Na predlog društva predsjednika bje g. M. Vrbaniću izjavljena zahvalnost i priznanje na petgodišnjem uređivanju „Šum. lista“, te je na predlog g. Fischbacha jednoglasno izabran urednikom „Šum. lista“ g. Vatroslav Rački.

14. Tajnik javlja, da je odpravništvo „Šum. lista“ nesgodnim slučajem mjesto kot. šumariji br. III. u Vinkovcih odpravilo nekud drugud 10 kom. „Šumar. lista“ više, dočim je u Vinkovce odpravljeno samo 18 kom. „Šum. lista“ i pošto je naime više otisaka „Šum. lista“ od br. X. i XI. u zalih: to je 10 tamošnjih lugara ostalo bez tih brojeva. Dotična šumarija želi pako, da se dotičnim lugarom toga radi povрати članarina za cijelu god. 1891. uz povratak brojeva „Šum. lista“ od iste godine.

Razsudiv odbor potanko stanje upitne stvari, te uvidiv, da je tomu samo puki slučaj kriv kao takodjer i neučtivost dotične stranke, koja je prekobrojni broj Šum. lista primila, a nije ga povratila, zaključí odbor, da se dotičnim lugarom vinkovačke šumarije odpiše članarina za zadnji četvrt 1891. i da se uračuna na račun prvog četvrt g. 1892. te da se o tom zaključku dotična šumarija obavijesti.

Tim je dnevni red ove sjednice iscrpljen, a sjednica bi zaključena.

Sa drvarskog tržišta.

Dražba stabala. — Kod gradskoga poglavarstva u Koprivnici obavila se je 14. siječnja t. g. o podne javna dražba hrastovih i brestovih stabala, koja se nalaze u gradskih šumah Lešće (1657 hrastovih stabala, 4984·07 kubič. met. procijenjene drvne množine, izključna cijena for. 21.101·70), Čoklješina (357 hrastovih stabala, 984·32 kubič. met. for. 6.441·18); Čikladjevo (1037 hrast., 9 brestovih stabala, 3040·28 kubič. met. for. 22.751·32). Ukupna izključna cijena for. 50.294·20. Ogrievno drvo i otpadke od izradbe pridržalo si je gradsko poglavarstvo za gradske potrebe. Prem da gore označene šumske čestice leže u neposrednoj blizini grada i kolodvora, nije postignut osobito povoljan rezultat, jer su sve ponude glasile izpod procjenbene vrijednosti. Sve ponude glasile su na sve tri skupine zajedno i to: Kronberger iz Budimpešte ponudio je for. 40.200; Dragutin Schlesinger iz Zagreba for. 39.912; Šandor pl. Weiss iz Zagreba for. 41.000; Guido Prister iz Zagreba for. 41.110 for. i Deutsch i Berger iz Zagreba for. 42.512. Dražbom upravljao je kr. vladin povjerenik Koloman pl. Matachich.

Uspjeh dražbenih prodaja drvâ. I. Kod gradiške imovne občine obdržavana je javna dražba na 1730 hrastovih stabala u šum. predjelu Javičakagreda, a ti hrastovi procijenjeni su na 62819 for.

Kod dražbe na 3. studenoga 1891. prodana je gornja kolikoća hrastovih stabala za 64587 for. 88 novč., a ponudili su Jos. Schlesinger 62931 for.; Sigmund Rosenberg 60666 for.; L. Blasich 63000 for. i Drag. Schlesinger 64387 for. 88 novč., te je po tom ovaj potonji postao dostalac.

II. Kod gospodarstvenog ureda križevačke imovne občine obdržavala se je javna dražba vrhu hrastovih stabala, koja su na temelju drvosječne osnove za god. 1891/2. za prodaju izlučena i to:

U šumi „Gnjilo“ 133 stabla sa 259·85 m³ cjepeke i 113·63 m³ gradje za lies, te 30·67 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 3578 for. 25 novč. Dostalac je Šandor Weiss sa ponudom od 4522 for.; u šumi „Markovački lug“ 76 stabala sa 186·11 m³ cjepeke i 32·13 m³ gradje za lies, te 8·10 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 1928 for. 38 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 2251 for.; u šumi „Brdarine“ 351 stablo sa 89·11 m³ cjepeke i 486·81 m³ gradje za lies, te 9·97 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 4069 for. 36 novč. Dostalac je Šandor Weiss sa ponudom od 4922 for. —; u šumi „Šikava“ 99 stabala sa 338·39 m³ cjepeke i 66·16 m³ gradje za lies, te sa 12·82 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 3579 for. 14 novč. Dostalac je Vencel Hartmann sa ponudom od 3750 for. —; u šumi „Glogovnica“ 272 stabla sa 968·34 m³ cjepeke i 497·64 m³ gradje za lies, te 49·42 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 10770 for. 72 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 11000 for.; u šumi „Marča“ 159 stabala sa 148·69 m³ cjepeke i 136·03 m³ gradje za lies, te 2·92 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 1683 for. 89 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 1710 for. —; u šumi „Žutica Ravneš“ 455 stabala sa 1139·8 m³ cjepeke i 653·34 m³ gradje za lies, u procjenbenoj vrijednosti od 11599 for. 12 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 12000 for.; u šumi „Jasik“ 93 stabla sa 189·13 m³ cjepeke i 178·42 gradje za lies, te 1·12 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 2869 for. 18 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 2901 for. i napokon u šumi „Žabnjački lug“ 313 stabala sa 1016·40 m³ cjepeke i 530·45 m³ gradje za lies, te 8·55 m³ za podvaljke u procjenbenoj vrijednosti od 12651 for. 9 novč. Dostalac je Albert Rechnitzer sa ponudom od 12751 for.

Neprodana su još ostala hrastova stabla u šumah Veliki Jantak, Zdenački gaj i Trupinski gaj.

III. Kod II. banske imovne občine obdržavana je 4. veljače t. g. javna dražba vrhu prodaje hrastovih stabala i to: u šumi Dvojani 138 hrastovih stabala sa 656 m³ u procjenoj vrijednosti od 5179 for., a prodana su za 6770 for.; u šumi „Evinbudjak“ 288 hrast. stabala sa 1426 m³ u procjenbenoj vrijednosti od 10980 for., a prodana su za 11720 for.; u šumi „Krndiji“ 28 hrast. stabala sa 212 m³ u procjenbenoj vrijednosti od 2271 for., a prodana su za 1100 for.

Ostalo je neprodano u šumi „Nartak“ 187 hrast. stabala sa 160 m³ u procjenbenoj vrijednosti od 865 for.; u šumi „Piškornjači“ 128 hrast. stabala sa 285 m³ u procjenbenoj vrijednosti od 2240 for. i napokon u šumi „Karlice“ 587 hrast. stabala sa 420 m³ u procjenbenoj vrijednosti od 2219 for.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Lehrbuch der Forsteinrichtung. Ta je knjiga izašla nakladom J. Springera u Berlinu, a može se dobiti kod knjižara Fricka u Beču. Ciena knjizi je 7 for. 20 nč. Napisao ju je Dr. R. Weber.

Tko se jednoč odvaži na pisanje učevne knjige, taj si je zaista naprtio teško breme na leđa svoja. Kritika obično nepozna je milosrdja, a čini se da upravo za pisce učevnih knjiga rezervira najjače udarce. Pa kako i nebi! Popularno djelo kupi ovaj, onaj, pa makar ga i svi ljudi na svijetu kupili, ipak se u djelu navedeno smatra subjektivnim mišljenjem samoga pisca. Drugačije je sa učevnom knjigom. Ako nitko drugi, a ono sigurno učenici dotičnoga pisca dužni su držati se njegova mišljenja. Ako knjiga ima mana, to se pristaše tih mana svake godine množe, jer se učenici mišljaju.

Učevna knjiga mora zastupati moderno mišljenje o predmetu, kojim se bavi, a to je baš ono, što otegočuje pisanje učevnih knjiga. Težkim srcem piše učenjak novu njemu nepovoljnu teoriju, koja si je ali mnogo pristaša našla, te modernom postala.

Učevna knjiga mora biti kristal, kristaliziran iz svih mišljenja, a pročišćen bistrim umom objektivnoga pisca.

Kao što su riedki objektivni pisci, tako su riedke i učevne knjige. Spomenuta knjižara nudi nam jednu učevnu knjigu, koja je prva te vrsti. Ta knjiga je, pod gornjim naslovom izašla, a govori o „uredjenju“ šume“. Knjiga je dobra, jer je pisac sasvim objektivan i sdušan. Profesor Dr. Weber je zadanu si zadaću častno riešio. Knjiga je vrlo zanimiva — osobito zbog toga, što je pisac veću važnost stavio na njezin teorijski, nego na praktički dio. Nećemo tvrditi, da ova knjiga nema mana, ali te mane prama onima drugih knjiga iste vrsti posve izoezavaju. Pokušati ću ovdje spomenuti mane knjige t. j. nekoja kriva načela, kakova je kritičar H. S. u „Centralbl. für das g. Forstw.“ o Weberovoj knjizi iztaknuo. Osim ovih mana, što jih je kritičar spomenuo, čini mi se da neima nikakvih drugih, dapače da je sve ostalo tako krasno opisano i razloženo, da tu knjigu svakomu, koji moderna načela o uredjenju šuma znati želi, najtoplije preporučiti mogu.

Pustimo sad neka o toj knjizi kritičar H. S. govori.

U prvom odsjeku toga djela razvija dr. Weber svoje nazore u šumarstvu u obće i o uredjenju šuma naposeb. Zagovara osobito periodičko potrajno šumarenje, jer je isto mnogo gibivije od godišnjeg potrajnog šumarenja sa constantnim godišnjim prihodom. Doduše nastanu ovakovim šumarenjem njeke razlike, koje se iz u tu svrhu već opredjeljene zaklade izravnati moraju, kako je to Weise predložio.

Čini mi se, da je pisac u članku o interesima kupaca i prodavaoca malko pretjeran. O tomu je mnogo bolje razložio Rittmeyer u listu „Centralblatt für d. ges. Forstwesen“.

Vrlo zanimivo je poglavje o čistom dohodku šume i o čistom dohodku tla; samo neznam zašto on najednoč rabi *Au* kao oznaku za jednogodišnji čisti prihod nor-

malne sječne površine, dočim se je sa Au dosad uvijek označivao dohodak posječne na 1 hektaru. Nadalje veli, da se mjesto ciele površine jednog odsjeka može uzeti 1 ha, jer se lakše računa, a na zadnje se sveđe prihod na normalnu godišnju sječu $\frac{f}{u}$. Ovo je zadnje nedvojbeno krivo.

Da dobijemo mjeru za prisposobljanje dohodaka, moramo proračunati očekujuću vrijednost tla (uB) i to po 1 ha, a samo se po sebi razumije, da je to onda mjera za ciele šumsku površinu.

Proizvod prenieti na normalnu godišnju sječu $\frac{f}{u}$ nebi bilo dobro. Očekujuća vrijednost tla nema ustanoviti rentu za one površine, koje će se skoro sjeći, nego za ciele šumu.

O načinih šumarenja i obhodnja govori pisac pregledno i jako sgodno. Lože je ono što veli, da se skrizaljke o novčanih prihodih nemogu odmah sravniti, nego tek nakon redukcije na normalnu godišnju sječu $\frac{f}{u}$. —

O financijalnoj obhodnji govori liepo, te se vidi, da se sam pisac za taj dio osobito interesira. Njegovo pripovijedanje je kratko, ali jezgrovito, objektivno i stoji na današnjem stanovištu.

Neznam zašto polaže toliku vrijednost na popriečni postotak prirasta (dz %), kad taj i onako od starosti odvisi, te je sve jedno kao i poprečni postotak prirasta kolikoće $= \frac{100}{a}$, ($W: \frac{W}{a} = 100: p$, $p = \frac{100}{a}$:).

Poučna je graphična metoda prikazivanja kamata na kamate, koja olahkočuje traženje kamatnika za zadane početne i konačne vrijednosti i zadano vrijeme ukamaćivanja. Ova metoda izključuje posve uporabu skrizaljka o konačnoj vrijednosti i svako proračunavanje istoga po formulah, u koliko se neradi o duljih rokovih od 30 god. i o većih postotkih od 8.

Za ovim su sljedeća poglavja tako opisana, da ne mogu bolje opisana biti. Spomenuti ću samo nješto o užitnom postotku. Isti se nadje sravnjivanjem normalne zalihe sa najstarijim za sječu dozrelim razredom. Pisac veli posve dobro, da je, ako se postavi $Nv. = \frac{u}{2}$ u. z. užitni postotak $= \frac{200}{u}$, dočim prirast pojedine porastline u momentu naponu t. j. kad je dz jednak tekućem prirastu iznaša $\frac{100}{u}$. On veli o tomu razmjeru, da se $Nv.$ jednog uređajnog razreda još jednoč tako visoko ukamati, kao i ona za sječu zrela porastlina u svojem godišnjem prirastu.

Tomu dvostrukom ukamaćivanju moglo bi se u toliko prigovoriti, što bi se po istom lako predpostaviti moglo, da je drvo u godišnjoj uporabi jeftinije, nego u periodičkoj uporabi, što ali u istinu nije. U godišnjoj uporabi predpostavlja nam prihod zrelog razreda zajedno sa užitei kamata od Nv vrijednost tla i troškove uprave celog uređajnog razreda. Kod pojedine porastline predstavlja nam prirast kamate porastline, kamate zemljišne vrijednosti i troškove uprave na toj površini. Odtud sledi, da se nikakovi zaključci u ovom slučaju iz formula $\frac{100}{u}$ i $\frac{200}{u}$ stvarati nemogu, dakle da nam prva formula samo % prirasta kolikoće, a drugo užitni postotak predstavlja.

Najveće priznanje ide pisca za treći odsjek te knjige „o prirastu“. Silna marljivost je potrebna bila, da se u raznih spisih i časopisih nagomilani material prouči i u jednu cjelinu složi. On je tu marljivost sbilja imao, te je sve, što se je izerpiti i znanstveno obrazložiti dalo, sbilja izerpio i obrazložio.

Praktični dio knjige je kratak prema teoretičkomu, jer Weber veli, da se to iz prakse odnosno na ekskurzijah učiti mora. Najveću pažnju posvećuje metodam razšestarenja.

Imao bih nešto primietiti na njegovo opisivanje metode o normalnoj zalihi i metode o čistom prihodu.

On se sasvim krivo izrazuje o Breymanovoj formuli kad veli, da ista samo teoretičnu vrijednost imade. Priznati se mora, da je vrlo oštar sud, jer mi barem držimo, da je omjer normalne i poprečne starosti dobro mjerilo za opredjeljivanje proračuna, osobito za normiranje sječne površine za buduće gospodarsko razdoblje. Isto tako čini se, da nije istinito kad veli, da metode o uređenju prihoda i novčani prihod predpostavljaju prihod drvnih gromada. Uredba šuma po najvećem popriečnom čistom prihodu nastoji također dobiti maximum prihoda u novcu, samo što drugačije proračunava obhodnju. Glavna razlika metoda nečistog i čistog prihoda neleži u uredbi, nego u proračunavanju obhodnje. To se vidi odmah kod saksonske metode.

Zaključna riječ o ovom djelu glasi barem s moje strane sasvim povoljno i pisac zaslužuje potpuno priznanje. Bilo bi bolje, da je poglavje o prirastu posebice otisnuto ili da je u kojoj dendrometriji, jer bi onda ova knjiga bila malo preglednija. Način pisanja je također liep, samo žalim, da Weber nije barem malo pobliže razložio praktični dio, jer bi to za učeće od velike koristi bilo. Medjutim knjiga je, kako već rekoh, svake hvale vrijedna i po mojem mnijenju prva te vrsti.

Forstliche Botanik. Dr. Franjo Schwarz, prof. kr. šumarske akademije u Eberswaldu izdao je nedavno nakladom knjižare Pavla Parey-a u Berlinu knjigu „Forstliche Botanik“, a stoji 15 maraka.

U njemačkom stručnom knjižtvu izdano je doduše mnogo sličnih knjiga o šumskom rastlinstvu; nu u ni jednoj pojedinoj knjizi nije do sad sva nauka o šumskom rastlinstvu potpuno sabrana bila, jer se u jednoj knjizi razpravlja samo o anatomiji, u drugoj o sustavoslovju (systematika), a u trećoj o bolesti šumskog rastlinstva.

S toga je do sad mučno i skupo bilo sva ovakova pojedina diela o šumskom rastlinstvu nabaviti.

Toj nedaći pomogao je spomenuti pisac tim, što njegovo djelo razpravlja o svih čestih šum. rastlinstva pojednako, a nije odnemario obraditi ni znanstvenu podlogu, na kojoj se osniva moderna botanika.

Pisac u prvom dielu svoje knjige baš sgodno razpravlja o organografiji (udoslovju) šumskih rastlina t. j. opisuje i razglaba bilinske udove prema likoslovnim (morfologičkim) i anatomsčkim odnosajem.

U ovom dielu knjige potanko se razpravlja o anatomsčkom sastavu drva, kao također o činbenicah, koji na vrstnoću drva uplivaju; nadalje o promjenah kod ozleda drva, granja i t. d. Sve ovo protumačeno je sa shodnimi i mnogimi slikami.

Samo na tom temelju moguće je physiologičke posljedke razglabati, te dokazati, kako se biljke hrane, a kako rastu.

U onom dielu knjige, u kojemu pisac razpravlja o systematici, svu je pomnju uložio u to, da posve jasno protumači sav sistem i svu genetičku srodnost pojedinih skupina, prem su u šumarstvu najvažnije rastline po piscu ipak obširno opisane.

Bolesti drveća, koje nastaju po gljivicah, nabraja i opisuje pisac u onom dielu systematike, koji razpravlja o gljivicah.

U zemljopisu rastlinstva razpravlja pisac o onih činbenicah, koji na geografičku razdjelbu bilja djeluju, te su besjedi (u tekstu) priložena četiri krajobrazu, iz kojih se posve jasno vide one medje, do kojih pojedina vrst drveća dopire.

Konačno vrijedno je upozoriti na skrižaljke o ustanovljenju vrsti drveća, jer se po ovih skrižaljkah može poznati svaka vrst šum. rastlina po listu i u zimi, a osim toga u ovih skrižaljkah naznačeno je, kako ćemo najvažnije vrsti šumskih rastlina poznati po klici, a kako drvo po vanjskom vidljivom obilježju.

Osobitu pomnju uložio je i pisac i nakladnik u to, da knjigu urese vjernimi i krasnim slikami, a to je zaista bolje, nego sva razvučena razglabanja i opisivanja predmeta, o kom se radi. Ovakovimi slikami obiljno je urešena besjeda u knjizi.

Mi ovu knjigu žarko preporučamo našim vrijednim stručnjakom. V. R—č—.

Osobne viesti.

Imenovanje. Ban kraljevina Hrvatske, Slavonije i Dalmacije izvolio je imenovati šumarskog pristava Josipa Kiseljaka kotar. šumarom u sv. Ivanu-Žabno kod križevačke imovne občine sa sustavnimi berivi.

Odlikovanja. Njeg. ces. i kr. apoštol. Veličanstvo blagoizvoljelo je u priznanje zasluga, stečenih oko uredjenja šumske paše u Lici i gor. Dalmaciji premilostivo podijeliti kot. predstojniku u Gospiću, Ostoji Vučkoviću, zlatni krst za zasluge s krunom; kr. vlad. šumar povjereniku Robertu Fischbachu zlatni krst za zasluge i obč. viećniku u Srbu, Iliji Jelači srebreni krst za zasluge.

Umrli. U Vinkovcih umro je 24. siječnja t. g. kr. nadšumar Adolf Peternek. Pokojnik počeo je služiti 25. siječnja 1859. kao šumar u bivšoj slunjskoj, a poslie u brodskoj pukovnji. 18. svibnja 1874. promaknut je na čin kr. nadšumara u Novogradski, a poslie služio je i u Glini, te je god. 1880. premješten bio u Vinkovce, gdje je u 61. godini na influenciji umro.

Ostavio je udovu sa 3 sina. Lahka mu zemljica!

22. veljače t. g. umro je ovdje c. kr. umirovljeni šumski ravnatelj Franjo Keller u 79. god. starosti, Lahka mu zemlja bila!

Sitnice.

Slike originalne iz lovskih prilika. Mi smo u našem društvenom organu mjeseca lipnja 1891. na strani 278, spominjajući priredbe za lanjsku jubilarnu gospodarsko-šumarsku izložbu, među ostalim iztaknuli, da je naša vrlo zemljakinja iz kršne Like gospojica Matilda pl. Mestrovic priredila šest komada uljem priređenih originalnih slika lovskih, tri veće a tri manje, koje bijahu izložene u našem paviljonu za dekoraciju lovskog odjela.

Osim ovih slika izložila je spomenuta umjetnica u dvorani za umjetnine u kr. zemaljskoj obrtnoj školi još devetnaest originalnih slika u ulju kao umotvorine iz naravi. Za ove potonje izložke podijeljena je istoj od društva umjetničkog počastna diploma u priznanje osobita rada i marljivosti, te umjetničke vještine oko priugotavljenja upitnih slika. Ovdje nam je poblize opisati gornje slike, koje bijahu izložene u šumarskom paviljonu, a te su:

1. Dvie ustrijeljene alpske kokošice, privezane na smrekovoj grani; visina slike je 115 cmtr., a širina 61 $\frac{1}{2}$ cmtr.

2. Gnjetao ustrijeljen visi zajedno sa lovskom puškom i torbom na stieni; ista veličina kao pod 1.

3. Zec ustrijeljen visi o stieni s lovskim šeširom i rogom; ista veličina kao pod 1. i 2.

4. Dvie lještanke ustrijeljene vise nuz grančicu četinjače; visina slike 70 cmtr., a širina 52 cmtr.

5. Pliska ustrijeljena visi o stieni; ista veličina kao pod 4. napokon

6. Dva bravenjaka ustrijeljena vise na stieni; visina slike 60 cmtra, a širina 45 $\frac{1}{2}$ cmtr.

Prednavedene slike nalaze se u ukusno izradjenih okvirih iz tvrda drva naravske boje, a veličina istih razumie se ujedno s okvirom.

Mi smo zamoljeni, da ove slike u ime gospodjice Matilde pl. Mestrović preporučimo na prodaju našoj veleštovanoj šumarskoj publici, slavnim upravam imovnih občina i p. n. našim veleposjednikom i svakom prijatelju lova i u obće lovskih prilika. To pako činimo drage volje, preporučujući iste slike u interesu podupiranja domaće umjetnosti i pobudjivanja naše čestite zemljakinje na daljni ustrajni rad punim pravom svakoj pažnji, jer su zbilja toga i vrijedne.

Slike pod 1, 2 i 3. stoje svaka po 100 for., a one pod 4, 5 i 6 svaka po 50 for. Prijave glede kupa upitnih slika neka se izvole upraviti na uredništvo Šumarskoga lista, koje je pripravno drage volje i pobliže obavijesti dati u rečenom smjeru.

Po čemu ćeš razpoznati dubov ili lužnjakov žir od kitnjakovog žira? Često se može dogoditi, da smo zbog nerodice želuda prisiljeni kupiti žir od kakove poznate ili nepoznate sjemenjare, te kad ga dobijemo, doći ćemo u nepriliku, jer neznamo, da li nam je dotična sjemenara pravi želud poslala t. j. od onakove vrsti, kakovu želimo za sjetvu imati.

Nadšumar Frömbling daje nam uputu, kako ćeš razpoznati dubov ili lužnjakov žir od kitnjakovog žira. On kaže: Želud ili žir od duba ili lužnjaka ima oštre i erne uzdužne erte (pruge) kao da su sa crtalicom izvučene, dočim su te erte na kitnjakovom žiru posve pojednake.

Onih crnih crta na dubovom žiru nestati će onda, ako je takav žir vrlo suh ili ako se takav žir sakupi izpod onakovog drveća, od kojega je lišće već posve svjetlo i poput žute kože postalo. Ali te erne erte ili pruge pojavit će se opet na takovom žiru, ako ga u vodu postavimo.

Ovakovim obilježjem moći ćemo sigurno razpoznati, da li je žir dubov ili kitnjakov.

Domišljatost štetočinitelja. Da se vidi, kakovimi se domišljatimi sredstvi služe štetočinitelji, da zavedu upravne oblasti i šumarsko osoblje prigodom razpravnog postupka, neka bude s ovo nekoliko redaka opisan dosta zanimiv slučaj, koji se je dogodio u mjestu Kosinju, ličko-krbavske županije, nebi li sličan događaj možda šumsko-čuvarskom osoblju i drugdje prigodice dobro došao.

U državnom šumskom predjelu „Bakovac do Bovana“ kr. šumarije kosinjske, imade u mješovitom bukovu i jelviku također priličan broj visokih, zdravih i uzraslih javora od znatne debljine. Izvoz drva nije tegotan, jer tim šumskim predjelom vodi cesta iz Kosinja do parne pile u Stirovači i dalje do Stinice na moru.

Štetočinitelju B. iz Krša, pravoslavne vjere, prohtjelo se je prisvojiti najliepsi javor, koji tamo uz cestu raste, pa je stao razmišljati, kako bi se javora dočepao, a da ga kod tog posla lugar nezateče.

Bijaše upravo katolički ili kako ga pravoslavni nazivlju „kranjski Božić.“ Zima bila je dosta ugodna, a s toga se je šumskim kradljivcem pružila dobra prilika, da se što više kriomčarenjem bave.

Štetočinitelj B. smisli sve misli u jednu, pa mu se taj dan, na koji katolici slave porođjenja Spasitelja, prični najsgodniji, da zamišljeno svoje djelo ili bolje rekuć nedjelo izvede. Nije moguće, da bi lugar katolik taj dan obilazio šumu, ta i on mora barem na „Božić“ u krugu svoje obitelji ostati i porođaju Spasitelja radovati se. Tako je morao misliti štetočinitelj B., te se s toga zaputi na saonah u državnu šumu, posječe javor, prepili ga u truppe, i u noći svojoj kući odpelja.

Opazivši lugar H., da mu je u šumi javor posječen, stade u selu Bakovu propitkivati i pretraživati, nebi li kako krivca nanjušio, te sljedeć trag saona i opaziv ostale znakove, uvjerio se je, da je javor zaista prama dotičnom selu odvežen.

Poslovica kaže: „zaklela se zemlja raju, da se njene tajne znaju.“ To se je i ovaj put obistinilo, jer su seljaci vidjeli dotičnog štetočinitelja upravo na Božić, kad

je pošao sa saonicama u drva, a čuli su ga noću, kad se je povratio kući. Jedan dapače vidio ga je, gdje na dvojih saonicah truppe vozi.

Dočuvši lugar H. za to, pohiti namah k občinskom uredu, zatraži asistenciju i dozvolu, da može kod tog seljaka premetačinu preduzeti. I zbilja lugar nadje nekoliko sakrivenih i posve frižkih javorovih dasaka i okoraka, jer je B. međjutim truppe rukom brže bolje izpilio. Na pitanje, odkud mu te daske, stade se mudri B. koje kako izgovarati, te nehjede ni čuti o tom, da je on javor u državnoj šumi posjekao. Reče, da je lugaru slobodno napraviti prijavu, a on da će pred sudom već dokazati, odkud mu daske. Uslied toga odustane lugar od zapljene i transferacije tih nekoliko dasaka, pošto se je B. tomu kriepko opirao, izjaviv, da će on svoju nedužnost pred sudom dokazati. Osim toga nisu se nigdje ni kola dobiti mogla, kojima bi se te daske do občinskog ureda dopremile. Lugaru dakle nepreostane drugo, nego da sastavi prijavu, koju je šumarija predložila oblasti na nadležno uredovanje.

Prigodom preslušanja kod oblasti utvrdio je okrivljenik, da je on javor na svom vlastitom posjedu posjekao, dapače da svoju nedužnost dokaže, položio je predujam i zamolio, da izadje povjerenstvo u njegov gaj, gdje će viditi javorov panj i osvjedočiti se, da je onaj isti javor, od kojega je on daske izpilio. Tim je lugar došao u veliku nepriliku, jer što će biti, ako okrivljenik bude nevinim proglašen, tko će nositi povjerenstvene troškove i t. d.?

Kad je povjerenstvo dovedeno na dotični javorov panj u štetočiniteljevom gaju, počme ga lugar pobliže pregledavati i obilaziti, te mu izmjeri debljinu, koja se je za čudo slagala sa debljinom onog panja, koji je posječen u državnoj šumi. Oko javorova panja rasla je bujna trava, dapače i jagode, nu jedna pokrajna žila kao da nije baš naravnim načinom iz zemlje izrasla. Uslied toga zatraži lugar sjekiru i motiku, na što štetočinitelj B. probliedi i nehtjede sjekire i motike dati.

Međjutim domogne se lugar ipak nekako sjekire, te udari ušicama od sjekire baš žestoko po panju — i gle čuda! Panj, kojega tečajem kakovih sto godina ni bura, ni oluja nebi mogla razklimati, trese se i klima uslied udarea sjekire, kojom slabašni ljudski stvor zamahuje. Lugar počme zatim odkopavati žile javorog panja, a izaslanik upravne oblasti i svi prisutni začudiše se, kad su opazili, da je pod žiljem šupljina, a žile da su sjekirom izpresjecane. Panj se je počeo sve bolje klimati, kad ga je lugar ponovno sa sjekirom udarao, pa sad dakako nije trebalo službujućemu činovniku daljnjih dokaza, da se o krivnji štetočinitelja osvjedoči. Štetočinitelj B. našao je naime javorov panj negdje drugdje u šumi koji je posve sličan bio onomu panju, koga je posjekao u državnoj šumi, te ga je izkopao i u svojem gaju zakopao u svrhu, da tim povjerenstvo zasliepi. Videći sada štetočinitelj, da ga je lugar nadmudrio, zaslami se i pobježe sa tog kobnog mjesta, pa priznavši svoju krivnju, plati dragovoljno šumsku štetu i trošak povjerenstvenog izvida.

Dakako, da mu je upravna oblast osim toga pružila još i tu liepu prigodu, da u samoći i hladu razmišlja o dogadjaju, koji se je za njega tako kobno svršio. V. P.

Sredstvo proti cjepotini bukovog drva. Neima sumnje, da je mnogi šumar izkusio, da se bukovo stablo rado cjepka t. j. da najliepše i bezgranato takovo drvo poslie obaranja ili nešto kasnije pucati počme. Tim razpucanjem nastaje znatan gubitak na drvu za lies, a taj je gubitak tim osjetljiviji, čim su povoljniji odnošaji tla za valjan rast bukovih stabala.

Da se ovakovo škodljivo razciepanje bukovog stabla uspješno zaprieči, kušalo se je pred dvie godine tomu zlu doskočiti tim, da se je svaki odrezak na vršku poslie obaranja bukovog stabla ili za nekoliko tjedana poslie toga opetovano naličio sa jakim mazom od vrlo jeftinnog „carbolineuma.“

Posljedak takovog mazanja sa carbolineumom bio je vrlo povoljan, a takav postupak proti cjepotini bukovog drva preporuča se u onom slučaju, ako su povoljni

odnošaji tla pospješili brzi rast bukovih stabala odnosno onda, ako unapred slutimo, da će bukovno drvo dugo ležati na skladištu ili u šumi.

Koje drveće najradje ošine munja? Dugim posmatranjem došlo se je do izkustva, da raznoliko drveće ima manju ili veću snagu da privuče munju. Sad nam je poznato, da je dub ili hrast najveći ljubimac munje, jer u dub munja najradje treska. Poslie duba ljubi munja redom ovo drveće: jablan, topolu, jelu, smreku, bor, brezu i bukvu.

Kako se od tud vidi, najpogibelnije je boraviti za vrijeme oluje pod dubom, a najmanje pod bukvom. Biti će to od tud, što je dub obično veoma granat sa kožnatim lišćem i što ima mnogo trieslovine, dakle željeznih slučenina i t. d.

Izviešće o urodu šumskoga sjemena od Julija Stainera, vlasnika sušarne i sjemenjare u Bečkom Novomjestu. Urod šumskoga sjemena bio je prošle godine vrlo slab. Imenito slabo je urodilo sjeme od crnog i bijelog bora, a još lošije urodilo je jelovo, smrekovo i ariševo sjeme, dočim se zbog nerodice nije moglo ni sjeme od borovca u velike sakupiti.

Osim jasena i bagrema nisu ni sve druge vrsti listaća urodile sjemenom, te je velikim naporom samo po nješto sakupljeno od brezovog, javorovog i johovog sjemena, ali i ta zaliba je vrlo neznatna.

Ciene crnogoričnog sjemena poskočile su znatno zbog nerodice i male zalihe sjemena, te je dvojbeno, da će sadanja zaliha jelovog i ariševog sjemena potrebu za ovu godinu obezbijediti.

Stoga se preporuča, da treba šumsko sjeme sad u horu naručiti.

Po kakvoći je sjeme od crnog i bijelog bora vrlo dobro, te se za klicavost od 70—80% jamči, dočim je klicavost jelovog i ariševog sjemena nješto manja i to: od prve vrsti je klicavost oko 60—65%, a od potonje vrsti sjemena 30—35%, te se unatoč tomu može reći, da je takovo sjeme još uvijek dobre srednje kakvoće.

Žepni sat mjesto sjevernice. Šumari mogu se za nuždu lako poslužiti običnim žepnim satom mjesto sjevernice, da pronadju južnu točku (jug).

To se može ovako učiniti: Žepni sat postavi se vodoravno na dlan ruke, te ga okreći tako dugo, dok malu skazaljku sata prema suncu točno nagodiš.

Ako bi satno kazalo (Zifferblatt) razdijeljeno bilo u 24 jednake čestice ili dielove, onda bi brojka 12 kao poludnevna doba pokazivala južnu točku, dakle jug, jer bi u tom slučaju bio takav sat sličan prividnoj sunčanoj putanji, te bi se i mala kazaljka sa suncem jednako kretala.

Ali buduć je satno kazalo razdijeljeno samo u 12 česti i buduć svaka satna brojka odgovara $\frac{2}{24}$ prividnom sunčanom krugu: to se mora, ako hoćeš južnu točku pronaći, razpoloviti udaljenost izmedju satne brojke i udaljenost izmedju brojke 12.

U 5 sati u jutro pronaći ćeš primjerice južnu točku tako, da se mala satna skazaljka, koja na 5 sati stoji, u pravcu sunca i medjuprostora izmedju 5 i 12 razpolovi, te će prema tomu južna točka (jug) ležati upravo u pravcu na $\frac{1}{29}$, dočim će u 4 sata poslie podne južna točka ležati u pravcu brojke 2, jer se ima medjuprostor izmedju 12 i 4 razpoloviti.

Ovako ćemo u svako doba naći pravac južne točke sa žepnim satom, ako ima sunca.

Pošto je bosanska duga u Bordô-u? Šumarski list „Revue des Eaux et Forêts“ u svezku od siečnja t. g. donosi o tome sljedeću bilješku: „1616 komada duge od 34 do 36 palaca dužine, 12 do 14 crta debljine plaća se po 925 do 1040 franaka; 14—16 crta debele: 1100 do 1200 fran.; 16—18 crta debele: 1250 do 1300 fran. i 18—20 debele 1400—1450 franaka“.

Koliko je vrijedio servitut krajišnika bivše brodske pukovnije? O tome ima između ostaloga jedna bilješka u „Monatsschrift für Forstwesen“ od 1869. Po toj bilješki dobivahu 7.500 porodica (zadruga?):

gradje	31,980	hvati u vrijednosti od	807.000	for.
drva za gorivo	90,740	„ „ „ „	102.000	„
za pašu u vrijednosti od			115.000	„
za žirovinu u vrijednosti od			126.000	„
razne druge užitke			1.000	„
ukupno			751.000	for.

Na jednu porodicu otpadalo je dakle na godinu oko 100 for. vrijednosti za razne užitke. Tko to nevjeroj, neka čita spomenuti list na strani 39. rečenog godišta. — Zvedljivi smo znati, što vriede danas užitci, koje pripadaju porodicam bivše brodske pukovnije?

Koliko će se izraditi duge tečajem 1891/2. god. O tom je neki poznavalac naših domaćih šuma i prilika sastavio sliedeći račun, te ga poslao za Echo Forest., od kuda ga mi vadimo. Prema tomu izraditi će dužica:

Morpurgo i Parente, (Bosna)	10,000.000	kom.
C. Schlesinger, (Bosna)	600.000	„
Deutche i drugovi, (Bosna)	400.000	„
Turković, (Kutjevo)	1,500.000	„
S. H. Guttman, (Belišć)	1,500.000	„
Société Barcs, (Boljkovo, Somovac i Deš)	4,000.000	„
C. Schlesinger, (Bok, Orljak, Radinje i Javička greda)	2,300.000	„
L. Kern, (Turopoljski lug i Suše)	1,700.000	„
Hirsch i Hirschler, (Bok i Čunjevci)	1,000.000	„
F. Gamiršek (Žeravinac)	800.000	„
G. Priester, (Slavir)	800.000	„
L. Blažić (Merolino, Krivskoostrovo i Gradina)	500.000	„
Hartl Gothardi, (Čadjavski bok)	500.000	„
M. Pollak, sin (Medjustrugovi i Dubrave)	200.000	„
J. Sorger, (Orljak)	200.000	„
J. Lochert, (Čunjevci)	300.000	„
S. Rechnitzer, (Kreuzer-Rajon)	100.000	„
S. H. Kramer, (Petrinja)	50.000	„
Zaostavština Ružičke (Smogve) eventualno	250.000	„
Razni drugi proizvajdači	650.000	„

Sve napomenute tvrdke proizvesti će dakle oko 26 milij. komada dužica, ili stegnuto na $\frac{36}{1}$ čini po prilici 20 milij. franc. dužica.

Izvoz dužine 1891. godine.

Preko Trsta izveženo je	7,584.283	kom.
Preko Rieke „ „	60,803.597	„
Ukupno	68,387.880	kom.

Ovaj je broj veći za 24,070.095 od onoga u god. 1890, a oko 20,000.000 veći od popriečnog izvoza zadnjih deset godina.

Od lanjskog izvoza otišlo je:

u Francezku	62,043.665	kom.
„ Italiju	4,142.970	„
„ Algjeriju i Tunisiju	931.115	„
„ Portugalsku	500.755	„
„ Englezku	460.262	„

u Španiju	255.869 kom.
„ Tursku	35.488 „
„ Grčku	10.112 „
„ Njemačku	5.060 „
„ Belgiju	2.584 „

God. 1890. dopremljeno je iz Austro-Ugarske u Francuzku 37,500.000 kom. dužica, dakle u god. 1891. za 22,500.000 kom. više. Ovaj ogromni višak uvoza ima se pripisati novoj carinskoj tarifi, koja je 1. veljače t. g. u kriepost stupila. Osim onoga, što je dopremljeno iz Austro-Ugarske, došlo je još u Francuzku 6,500.000 hrastove dužice iz Rusije i Rumunjske preko Odese, Marianopla, Braile i drugih luka sa sjevera.

U mjesecu prosincu 1891. stiglo je u Trst 1,098,136 kom. dužica, i to za:

J. B. M. Gairarda	578.136
Giacomo F. Cravosa	372.000
Christian Gaffinela	88.000
G. M. de Amicisa	20.000
G. Glassa	16.000
A. Bergera	16.000
Giov. Pagana	8.000

Izveženo je dužice u inozemstvo:

a) Iz Trsta: 1,056.293 kom. za Francuzku, 393.433 za Italiju, 12.000 za Englezku.

b) Iz Rieke: Za Francuzku 6,477.290, za Italiju 197.676 i za Algjeriju 186.518, što čini ukupno 8,320.210 kom.

Od toga je otišlo u Francuzku 7,530.583; za Italiju 591.109; za Algjeriju 186.518; za Englezku 12.000 kom.

Onih 7,530,584, koje su u Francuzku odpremljene, poslao je u Bordô:

Christian Gaffinel	914.190
J. B. M. Gairard	760.322
Th. Schadelook	142.547
Giov. Pagan	44.461
Turković	36.262

Ukupno 1,897.792

U Cettu: Christian Gaffinel	1,794.189
Th. Schadelook	1,537.940
J. B. Gairard	879.050
Giov. Pagan	210.275
Turković	57.688

Ukupno 4,479.152

U Marselj: J. B. Gairard	731.578
Ckristian Gaffinel	380.417
Th. Schadelook	38.913

Ukupno 1,150.888

U Rouen: Giov. Pagan 2.761 kom.

„Echo Forest“.

Divlji kesten kao hranivo za kokoši. Takovo hranivo od divljeg kestena načini se ovako: Uzme se vapno i pepel, te se od toga načini cedj, u koju metni prije oljuštene divlje kestene. U toj cedji ostavi kestene nekoliko sati. Poslie toga izvadi kestene, te jih u čistoj vodi operi i skuhaj. Kad se kesteni ohlade, onda jih izgnječi i podaj kokošem da jedu. Od ovakove se hrane kokoši, osobito veći pilići, vrlo brzo i dobro goje, a meso jim je ukusno i mekano.

Zaključni račun lugarske mirovinske zaklade imovne občine križevačke u Belovaru.

A. Primatei:

	u gotovu	u efektih
1. Ostatak od god. 1890..	for. 105.20	12.355 for.
2. Kamati	" 976.40	— "
3. Zatezni kamati	" 3.43	— "
4. Gotovine za zadužnice	" 925.—	— "
5. Prinos osoblja	" 740.—	— "
6. Prinos imovne občine	" 50.—	— "
7. Globe	" 71 50	— "
8. Predplate	" 771.—	— "
9. Zaduznice za gotovinu	" —.—	2.400 "
Ukupno	for. 3642.53	14.755 "

B. Izdatci:

	u gotovu	u efektih
1. Gotovina za zadužnice	for. 2730.10	— for.
2. Pristojba	" —.50	— "
3. Predplate	" 771.—	— "
4. Zaduznice za gotovinu	" —.—	925 "
5. Ostatak za god. 1892	" 140.93	13.830 "
Ukupno	for. 3642.53	14.755 "

Predsjedništvo lugarske mirovinske zaklade.

Nagrada za podignuće gajica kraškoga područja. (Vidi broj 2. Šum. 1.). Naknadno dobili su novčanu nagradu za podignuće gajica na Krasu za god. 1891. iz investicionalne zaklade još sljedeći žitelji:

Ivan Šikić iz Konjskog 25 for., Mile Krpan iz Sv. Roka 20 for., Pero Dragišić iz Pribudića 15 for., Niko Župan iz Sv. Roka 25 for., Pero Krpan iz Sv. Roka 20 for., Kata Čorak iz Parčića 15 for., Luka Prpić iz Cerja 15 for., Marko Dronjak iz Viela 12 for., Mile Počuća iz Divosela 24 for., Vasilj Vještica iz Pribudića 32 for. i napokon Niko Tomljenović iz Gospića 20 for. Ukupno 223 for.

Osim toga dobila je takovu nagradu iz autonomnog budžeta občina u Perjasici sa 300 for.

Prodaja voćaka i šumskih biljka.

Šumarija „Zrinščina“, zadnja pošta Vrbovec, ima na prodaju 4750 kom. jabuka, uzgojenih u oštrom kraju i u negnojnom, težkom ilovatom tlu. Voćke imaju jako korijenje, a najviše ima **zlatne parmenke**, **tafetnica**, više vrsti **kalvila** i **reineta**. Osim toga ima na prodaju 3200 kom. **jabuka-divljaka** od 3 godine po 2 novč. svaki komad.

Pitome jabuke od 0.50 met. visoke stoje 10 novč. po komadu.

od 1.30	"	"	"	15	"	"	"
od 1.50	"	"	"	25	"	"	"
od 2.30	"	"	"	35	"	"	"

Konačno se nudi na prodaju 743.000 smreka (*Abies excelsa*) nepresadjivanih. Dvogodišnjih smreka ima 54.000 kom., a stoji svaka tisuća 2 for.; trogodišnjih smreka ima 538.000 kom. po 3 for. od tisuće i četverogodišnjih smreka ima 151.000, a tisuća stoji 4 for. računajući postavljeno do kolodvora u Vrbovcu.

Naručbe neka se uprave na

Josipa Kratochvilla,

šumara u Zrinščini.

U pomoć!

Poslije smrti našega sudruga, kr. nadšumara Antuna Benakovića, ostalo je bez roditelja sedmero unučadi, koje je tetošila, štitila i branila stara baka, supruga pokojnikova, dok i nju nedavno neshrva smrt u hladan grob.

Sad je ta nejaka unučad ostala bez zaštite i pomoći, dapače dospjela je u takovo oskudno stanje, da je izvržena najvećoj biedi, buduće ono malo sirotinje, što joj osta poslije smrti hranitelja, nije dovoljno ni toliko, da se mogu pogrebni troškovi namiriti.

S toga apelujemo na dobrostivo srce vriednih članova hrv.-slav. šumarskoga društva, da iz pieteta prema pokojnomu sudrugu nastoje o tom, da sa milodari pritegnu u pomoć biednoj siročadi.

Posebice molimo gg. upravitelje gospodarstvenog ureda imovnih občina i kr. županijske nadšumare, da takove milodare sakupljaju među šumarskim činovništvom svoga kraja i neka dostave uredništvu „Šumarskoga lista“, koje će priposlane milodare na opredijeljeno mjesto predati.

Čestite darovatelje uz naznačaj milodara priobćiti će svojedobno „Šumarski list“. Uredništvo.

Dopisnica uredništva.

P. n. gg. dopisnikom V. P—cu u Kosinju. Priposlano priobćujemo u ovom broju. Javite se često. — N. M—ciću u Jasenovcu. Žalimo, da ne možemo priobćiti Vašu kritiku, buduće nije posve stvarna, a ne želimo izazvati prepirku, koja bi i Vam i dotičniku može biti nepovoljna bila. Inače biti će nam milo, ako se često javite. B. H—ku u Glini. Molimo i drugi put. — M. K—cu u Brinju. Naknadno priposlano priobćiti ćemo u budućem broju, a po Vašoj želji dobiti ćete 5 likova. Javite se opet. — Prof. O. O. Ličaninu u Biogradu. Posljednji sastavak priobćiti ćemo buduću put. Mislimo, da si nećemo ogriješiti dušu, ako Vaše sastavke izpravljamo prema jeziku, kojim piše naš časopis.

Gg. pisce ponovno molimo, da neizpišu sve stranice arka, nego neka svoje sastavke onako upriliče, kako smo o tom kazali u 1. broju „Šum. lista“ za mjesec siječanj.

Osim toga upozorujemo gg. članove šum. društva, da svoja pisma ili dopisnice o naručbi časopisa i o eventualnih reklamacijah ne šalju uredništvu, nego gosp. društvenom tajniku F. X. Kesterčanku, pošto se uredništvo ne bavi s naručbom i s odpremom društvenog časopisa, a niti sa primanjem članarine.

Uredništvo.